

**ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ХАЛҚИ ХУМЎРИИ ЎЗБЕКИСТОН
МАРКАЗИ ТАЪЛИМИ РЕСПУБЛИКА**

**БАРНОМАИ ТАЪЛИМВ АЗ ФАНИ ХОНИШ
ВА АДАБИЁТИ ТОХИК
БАРОИ СИНОФИ I – IX**

Тошканд – 2010

Мактуби эзо[b

Адабиёт [амчун як намуди санъат [аёти рангини инсонро дар шакли бадебифода карда, завги бадеии хонандаро ба вуҳуд меорад. Вазифаи таълими адабиёт дар он аст, ки ха[онбинии донишомӯзро зина ба зина инкишоф меди[ад. Фанни адабиёт ба худшиносии хонанда мадад расонида, [амеша ба шахсияти вай менигарад, нугтаи назари ў, мавгеи иоявb, ахлоgb, ха[они ботинии вайро инкишоф меди[ад.

Вазифаи таълими адабиёт дар мактаб, иборат аз бедор намудани ме[ри донишомӯзон нисбати адабиёти бадеб, мутолиа кардан, фа[мидан, та[лил ва ба тарзи хатtb ё шифо[b баён карда тавонистани афкори худ доир ба асари бадеб мебошад.

Мазмун ва мо[ияти дарси адабиётро мағсаду вазифа[ои таълими он дар мактаб, ба хонандагон ташаккул додани маълумоти назарb оид ба фа[мидану та[лил карда тавонистани асар[ои бе[тарини адабиёти миллb ва умумиха[онb ташкил менамояд.

Бо ин мағсад омӯзгорони адабиёт бояд аз услуб[ои рангоранги та[лили асари бадеб истифода баранд.. Суханони омӯзгор - мугаддимаи ў дар бораи [аёти нависанда ё воғиа[ои таъриxb, ки дар асар инъикос ёфтааст, бо намоиш додани расм, навори видео, кино, ё восита[ои дигар барои асари бадеиро дарк кардани хонанда ёрb мерасонад.

Вазифа[ои тарбиявb-маърифии фанни адабиёт ва хусусият[ои синну соли мактабиёнро ба эътибор гирифта, дар синф[ои V-IX омӯзиши фанни адабиёт ба ду мар[ила худо карда мешавад. Дар ин бобат ба пайвастаgb ва бардавомии байни мар[ила[о эътибор дода мешавад..

Дар мар[илаи аввал (синф[ои V-VI) ба омӯхтани эҳодиёти да[онакии халқ, панду андарз[о, намуна[о аз осори адибони мумтозу муосири тохик, ўзбек ва адибони маш[ури ха[он, инчунин та[лил намудани асар[ои худогона, муайян намудани хусусият[ои жанрии он[о, такомули фа[миши донишомӯзон аз асар[ои хурд то калонтар эътибори махсус дода шудааст. Бо ин мағсад хусусият[ои рў[и ва хисмонии донишомӯзони ин синну сол ба [исоб гирифта шуда, асар[ое интихоб шудаанд, ки он[о диггати донишомӯзонро ба худ кашида, ба он[о дар ташаккули фазилат[ои муайяни инсонb хизмат менамояд.

Дар синфи VI оид ба [аёт ва ро[и эҳодии адибон маълумоти мухтасар дода мешавад. Омӯхтани тархимаи [оли адибон аз як тараф ба дарк кардани мазмуну мундариҳаи асар[ои дар синф омӯхташудаи он[о хидмат намояд, аз тарафи дигар хи[ат[ои ибратангези ахлоғии он[о ба тарбияи донишомӯзон кўмак мерасонад.

Дар барнома талаботи асосb ба дониш, ма[орат ва малакаи донишомӯзон нишон дода шуда, дар асоси ин талабот хусусият[ои синнусолb, хи[ат[ои таълимb-педагоғии асар[ои омӯхташаванда ба эътибор гирифта шудааст.

[амин тариг, дар барномаи мазкур доир ба [аёт вв эҳодиёти адибон, масъала[ои донишандўзию [унаромўзb, дўстию рафогат, ватандўстию инсонпарварb ва ҷайра маълумот дода шуда, аз осори адибон бе[тарин

Àað eí iàð[èèà àièð áà íàçaðèyè àááàè, т iàʙeóíiòè ièñáàòáí ióèaiiàèòàð додан
àað íàçað àiøòà øóááàñò, òí èè [áíáíiè òà[íèääíó òà[èèè íàíóááiè àñàð[íè áááàb
áíièøíyçíí àièð áà íàçaðèyè àááàè, ò iàʙeóíiòè èífb àiøòà áíøáíà.

Àað ñeíò[íè V—VI ièà áà зиндагинома áà ýçoàè ààèáíí iàʙeóíiòè ióðòàñàð áíàà
iàøáááà. Eí áóíà iàʙeóíiò àç ñeíòè VII ñàð èàðàà ààñàʙòàð øóáà, àað ñeíòè IX
ióèaiiàè iàáàðááà. Íyðòàíè òàðxèiàè [íèè ààèáíí àç yè òàðàò áà àaðè èàðááiè iàçíóíó
ióíààðxàè àñàð[íè àað ñeíò ñyðòàøááíàèè íí[í xèaiàò íàííyà, àç òàðàòè àèáàð
çè[àò[íè èàðàòáíàçè àðèírèè íí[í áà òàðàèyè áíièøíyçíí èyíàè iàðàñííàà.

Íàèáàñòà áí омýçoáiè áòðáííà[íè áááà[íè áááàè, òè uaièè ióíòíçó ióíñèðè òíxèè àað
áàñòòð áà[òàðèí àñàð[íè ààèáííè yçáàè áà áááàè, òè xà[ííb ièç áíðèè èàðàà øóááàñò.
Áà eí ààñèèà áíièøíyçíí àç yè òàðàò, yè çóçʙè áááàè, òè óíóíèxà[ííb áóááiè áááàè, òè
íðí àaðè iàííyíà, àç òàðàòè àèáàð, áí ýçoàè, òè ààèáííè áóííáóíè xà[íí iøíí iàáàðááíà.

Íyçáíð áíyà ðíàèòàáó [áíááñòààèè áááàè, òè òíxèèðí áí áááàè, òè òàèr[íè áóííáóíè
íèàí òà[ííèàà, áà áíièøíyç óíóíèyòè áááàè, òè óíóíèxà[ííb áà yè çóçʙè íí áóááiè
áááàè, òè òíxèèðí iàʙíèäíà iàííyà.

Àað áàðíííàè iàçéòð áàðíè òíièøè ióñòàrèèíà àað ñeíò[íè V-VI ýʙòèáíðè iàðñòñ
áíàà øóááàñò. Çàðí ióñòàrèèíà òííááiè àñàðè yáíí ààèáíí àèáàð, èè [áíáíiè àaðñ ièàè
вай iàʙeóíiò áíàà øóááàñò, yèà àç áíñèòà[íè áà òíièøè ióñòàrèèíà xàèá íàíóááiè
áíièøíyçíí iàáíøáà. [àð ñàðè ÷áíà àað ñeíò ièàè àñàð[íè áàðíè òíièøè ióñòàrèèíà
òàáñèyøóáà ñy[áàò áóçàðíièááiè ñyçáíð ièç ióáíòèrè iàrñàà àñò. Àað iààðèàè
ióáíòèr ñyçáíð iàòááííàà, [àòòí yáíí àñàðè áàðíè òíièøè ióñòàrèèíà áíààøóáàðí àað
ñeíò áà xòè yáíí iàáçyè àèáàð áóçàðáà. Áí [àíèí iàrñàà àað áàñòòð áàðíè òíièøè
ióñòàrèèíà àað ñeíò[íè V—VI номгýи àñàð[í ièøíí áíàà øóááàñò.

Àað òàʙèèèè áááàè, ò òíièøè áàðóíàçñeífb ièç à[àíèyòè калон дорад. Çàðí òáí[í
áà òóòàèèè òíièøè áàðóíàçñeífb ýʙòèáíðè áíièøíyçíí ièñáàò áà àñàðè áááàb
ióðròááàò ààðáида, таваххý[и íí[í ièñáàò áà rà[ðáííííè àñàð[íè áááàb зиедтар
iàøáááà.

Àç eí ðy ió[áááàò áà áááàè, òè áááàb òáí[í áí iàøuóéíð[í àað ñeíò áà òíièøè
ióñòàrèèíà ià[áóá iàáàðàèàà, ñyçáíðíí àað áíèðàè èíèíí áíyà áà íí ióáàòòàr шаванд,
èè шогирдонашон òàáàññòðè òíièøè áàðóíàçñeífb yè÷áíà àñàð[òpò ióóíèèà
намоянд. Áíèð áà eí iàñʙàèà àað iðèðè [àð yè ÷íðyèè òà[ñèè áóçàðíièèàни ñy[áàòè
óíóíb ióáíòèrè iàrñàà àñò. Íyçáíð áíyà èèòá[íè iààèðí, èè òóáàø ióóíèèà èàðááàñò,
áàðíè òíièøè áàðóíàçñeíòb òàáñèy iàííyà. Eí áóíà èèòá[íí áíièøíyçííðí áà ýçoàèíðb
áíííð iáíàííyà. Íí[í ièàè áíráà[íè [à, тb áà ñàáíè[íè òóá xàáíá[íè ióáíòèr iàèáí карда
метавонанд.

Àað xàðà, iè òà[иия áàñòòðè iàçéòð íí èyøèø намудем, èè àað [àð ñeíò íàíóá áà
ièráíðè èíð[íè òàòтb áà да[ониро ièøíí àè[áí. Eí íàíóàè èíð àç ñyçèøè àñàð[íè áááàb
áàðíáíyà áà áà òà[èèèè íí[í èyíàè iàðñíííàà. Íí[í áíièøíyçííðí áà òèèððíèè iàíòèrb
водор менамоя, y[ñíñíòè yñòàðèèèè íí[íðí ðèáíx iààè[áíà, iàèàèèè íí[íðí áà òà[èèèè
àñàð[íè áááàb òàrвият iààè[áíà. Èíð[íè òàòтb áà øèòí[b инчунин à[àíèyòè èàèííè
iàʙðèfb оранд. Èxðíè íí[í áà ñyçèøè çááííè íáàðb, òàøàèèèè ióòè òàòтb, àç áàð
íàíóááiè маънои вожа[ои áòøáíð èyíàè iàðàñííàà.

Àað áàñòòð òàèááiòè àñícb áà áíièøò ià[íðàòè áíièøíyçíí барои [àð ñeíò ièøíí áíàà
øóááàñò. Eí òàèááiò àað àñíñè áà [èñíà àèðèòòáiè òòñòñèyò[íè ñeííóñíèи
шогирдон, xè[àò[íè òàʙèèèb-íàááííàèè àñàð[íè ñyçòàøóáàèñòíàà áà áóçóá

Ба[ор (10 соат)

Нишона[ои ба[ор: гармшавии [аво, барбаршавии шабу рез, обшавии барфу ях, зиёдшавии оби дарё[о, гул[ои аввалини ба[орб, манзараи табиат дар ба[ор, парида омадани парранда[ои гармидест, мушо[иди табиат дар ин фасл.

8-уми март – иди модарон. Шеърӯ [икоя[о доир ба модар.

Наврез – оиози киштукори де[гонб.

Наврез – иди гадимии халг[о.

Бози[ои бачагон дар ин фасл.

Нагл аз рей расми «Тантана[ои наврезб».

Илм чароии агл аст (10 соат)

Дар фасли мазкур бо ёрдами асар[ои гуногун дар ни[оди шогирдон маф[ум ва мо[ияти илму маърифат ва китобхонб парварида мешавад. Мутолиаи шеърӯ [икоят ва асар[ои бадеб оиди илму маърифат, одобу ахлоғ ва а[амияти он[о хонандагонро ба илмдестб, китобхонб, донишандезб даъват мекунад.

Наси[ати халг – калиди бахт (9 соат)

Дар ин фасл намуна[ои эходиёти да[анакии халг до[ил карда шудаанд, ки он[о ба дили [ассоси хонандагон тухми некб, ростгеб, софдилб, дестб, рафогат ва ме[ру шафгат барин хислат[ои [амидаро мепоянд.

Одоб [усни инсон аст (9 соат)

Дар фасли мазкур бо ёрдами асар[ои гуногунжанр ба хонандагон дар бораи фа[м-фаросат, [аё ва одоб, сабру ганоат, ки гиёфаи маънавию ахлоғии инсонро муайян мекунанд, маълумоти ибтидоб дода мешаванд.

Ме[нат шараф аст (8 соат)

{икоя[ову афсона[о, шеър[о, суруду тарона[о, панду [икмат[о, чистону зарбулмасал[о, расму манзара[о дар бораи [ислат[ои неки инсонб, ме[мондестб, далерб, га[рамонб, эходкорб ва [урмати ма[сули ме[нати инсон.

Бой намудани захираи луавии шогирдон бо калима[ои вобаста бо қору ме[нат. Ташкил кардани мушо[ида[о ва сиёсат[о ба қорхона[о.

Нагл аз реи расми «Ме[нати одамон дар са[ро»

Барои аз ёд кардан:

1. Ватан (М.Миршакар).
2. Муаллими мо (Н.Саид).
3. Модари хон, модарам (М.неъматзода).
4. оии ало (Аз эходиёти халг).
5. Шукрона (М.Неъматзода).

Малака[ои хониш

Малакаи хониши бошууруна. Дар охири соли хониш матн[оро дуруст, дар меъёраш, равон ва бошууруна хондан. Калима[ои мураккабро ба [ихо[о

худо када, бурро хондан. Ба о[анг, ист[о ва аломат[ои китобатии хумла[о риюя намуда, бо гироат хондан. Суръати хондани матни ношинос дар як дагига 25-30 калима.

Дар давоми соли хониш аз ёд дониستاني 5 то шеър талаб карда мешавад.

Кор аз реи матн. 30-35 дагигаи дарс[ои хониш барои хониши асар ва дар болои матн кор кардан худо карда мешавад. Ба хонандагон ба савол[ои оmezгор ва савол[ои дар китоби дарсб додашуда хавоб додан, ба расм[о ниго[карда матн[оро бори дигар [икоя кардан, муайян кардани доираи мавзеи асар, гиёс кардани сарлав[а бо фикри асосии асар, аз реи мазмуни асар фикр баён намудан ёд дода мешавад.

{осил намудани тасаввурот дар бораи ба гисм[о тагсим кардани асар ва алогамандии он бо сархат. Асарро дар асоси шунида[о, дида[о ва мушо[ида намудаги[о пурра кардан, яъне ба хонандагон сифат[ои эходкорино инкишоф додан. Иштирокчиёни асарро дониста гирифтанд, ба он[о тавсифи оддб додан, нац барои чб наизу бад барои чб бад буданаширо асоснок карда додан.

Аз реи мавзеъ ба гуре[[о тагсим намудани асар[о. Ба он[о нагша сохтанро ёд гирифтанд.

Баъзе калима[ои асарро ба шар[додан (бо хумла, бо овардани синоним ва антоними он) ёд додан.

Аз мундариҳаи «Китоби хониш» асари даркорино ёфтанд.

Хониши берун аз синф ва инкишофи нутг

Барои хониши берун аз синф китоб[ои бачагонае, ки аз 8-16 са[ифа иборатанд, интихоб карда мешаванд. Дар [ар як дарси хониши берун аз синф аз асар[ои 1-1,5 са[ифадор истифода мебаранд. Бо он[о хонандагон бо ёрдами хониши оmezгор шинос мешаванд. Вазифаи асосии хониши берун аз синф малака[ои хониширо муста[кам намудан, дониш[оро уанб гардонидан, бо китоб мустагилона кор карданро ёд додан мебошад.

20 дагигаи дарси хониши охири [афта барои хониши берун аз синф худо карда мешавад.

Мавзеъ[ои хониши берун аз синф бо мавзеъ[ои хониши синфб вобаста интихоб карда мешаванд. Асосан мавзеъ[ои зерин ба нагша гирифта мешаванд:

1. Ёзбекистон – Ватани ман.
2. Фарзандони га[рамони Ёзбекистон.
3. Табиат – хонаи мо.
4. Бача бо одобаш азиз аст.
5. Дониш бие ва [унар оmez.

Вазифаи асосии хониши берун аз синф хонандагонро ба фаъолияти амалии мустагилона ра[намун сохтан, донишашонро уанб гардонидан ва ма[орати он[оро такмил додан аст. Ба хонандагон оиди интихоби китоб, тартиби шинособ бо он[о масли[ат[о дода мешаванд. Дар якхоягб бо китобхонаи мактаб намоиши китоб[о ташкил карда мешаванд.

Малакаи дониستاني титули муговаи китоб, фарг кардани са[ифаи он[о, муаллиф ва номи асар, рассом[оро шинохтан [осил карда мешавад. Ба расм

ниго[карда мавзеи асарро муайян карда тавонистан. Ба донишомезон рейхати китоб[ои хондашонро тартиб доданро ёд додан.

Шакл гирондани малакаи аз байни асар[ои тавсияшуда дар мавзеи муайян китоб интихоб кардан.

СИНФИ II **ХОНИШ ВА ИНКИШОФИ НУТГ** **(136 соат)**

Хониши синфӣ ва инкишофи нутг (126 соат) **Мавзеъ[ои хониш:**

Езбекистон кишвари хушманзари мост (17 соат)

Ба шогирдон дар бораи Ватани мо – Хум[урияти Езбекистон ва пойтахти мамлакат – ша[ри Тошканд маълумот ба таври [икоят талгин мегардад. Дар бораи он, ки кишвари мо вилоят[ои Самарқанду Бухоро, Хоразм, Фаруона, Андиҳон, Намангон, Рашгадарё, Сурхондарё, Хиззах, Сирдарё, Новоб, Тошканд ва Хум[урии Худмухтори Рорагалпогистонро дар бар мегирад, маълумот дода мешавад.

Талабагон аз шеър[уи [икоят[ое, ки дар ин бахш хой гирифтаанд, дар бораи ша[р[ои гадимии кишвар, ёдгори[ои таърихӣ ва табиати дилкаши он тасаввурот пайдо мекунад.

Ба шогирдон бо мисол[о талгин мегардад, ки [ар қас бояд ватани хешро дест дорад, барои осоиштаву ободу зебо гаштани он кешиш кунад, ме[ри Ватан - модарро дар дил хой ди[ад, барои инсонии комил шудан хидду ха[д намояд.

Дар бораи ке[[ову дарё[о, олами [айвоноту паррандагон, манзара[ои дилкаши кишвар маф[уму ма[лумоти мухтасар пешни[од мешаванд ва дар ин бора асар[ои бадеӣ ва маводи дигар барои мутолиаи шогирдон тавсия мегарданд.

Тирамо[и зарнисор, хирманаш гатор-гатор (7 соат)

Шеър[уи [икоя ва нагл[о дар бораи фасли тирамо[. Манзараи ша[ру де[от дар тирамо[. Анвои мева[о. Хамъоварии [осил. Ме[нати де[гонон дар боуу полиз[о. Тавсифи боибону боидорб ва зироаткорб. Саё[ат ба мавзеъ[ои хушманзари атроф. Одоби ме[мондорб. Та[иияи дафтари «Тирамо[и заррин» ва оро додани он бо шеър[уи расм[о. Нагли да[онб дар бораи зебов ва хусусияти фасли тирамо[.

Мактаби ман – маскани илму адаб (15 соат)

Ба шогирдон ба таври амалӣ ма[нии маф[ум[ои мактаб чун борго[и таълиму дарго[и мугаддас ва китоб чун сарчашмаи донишу адаб фа[монида мешавад. Ба зе[ни талабагон доништан[ое дар бобати он, ки муаллим мураббӣ ва оmezгори ме[рубон аст, ба реи бача[о дари дунёву ганхина[ои илму адабро боз мекунад, [амчун устод со[иби иззату э[тиром мебошад, хой дода мешавад. Талгин мегардад, ки китобро бояд

[ар кас э[тиёт намояд ва азиз дорад, зеро, он сарчашмаи беба[ои илму дониш аст, ба туфайли он [ар кас аз асрори олам, вогеаву [одиса[ои гузаштаву имреза, пешрафти илму маданият ого[мешавад. Бинобар ин [ам ба шогирдон гоида[ои мутолиаи китоб ва покиза ниго[доштани он таъкид мегардад.

Дар заминаи маводи бахши «Мақтаби ман» чун макони меътабари донишомезб, адабомезб ва китоб чун калиди ганхинаи донишу илму фар[анг, [амчунин ахлоги хушу одоби [амида, дестиву рафогат тавсиф мешаванд.

Фасли зимистон омад, барфи дурахшон омад (13 соат)

Табиат дар фасли зимистон, манзараи ша[ру де[от ва ке[у са[ро дар ин фасл; бози[о ва томошо[о дар таътили зимистона; Иди арча, бобои барфб дар ме[монии бачагон; мушо[ида[ои шогирдон аз манзара[ои фасли зимистон та[ияи дафтари «Фасли зимистон омад» бо расму матн[о.

Касбу [унар - тохи сар (11 соат)

Маводи адабиву бадеии бахши мазкур дар ни[оди шогирдон хислату фазилат[ои ме[натдестб, [унаромезб, иштигмандиро нисбат ба касбу кор ва [унару ихтисос[ои гуногун бедор месозад, дар он[о [исси гадршиносиро зо[ир менамояд. Аз тариқи [икояву нагл ва шеър[о шогирдон дарк менамоянд, ки ме[нати [алол, омезиши касбу [унар, дар амалу фаъолияти худ бо камоли кордонб истифода кардан аз тахрибаву дониш ба бобову модаркалон[о, падару модарон, ба одамони со[иби [унар[ои мухталиф обрелу эътибор, иззату [урмат ва бахту саодат меорад. Шогирдон бо мазмуни ибратомез ва пур[икмати зарбулмасалу магол[о дар боби [унару [унармандб, ме[натдестиву [алолкорб ошно мешаванд.

{амчунин дар маводе, ки ин бахш фаро гирифтааст, талгин мегардад, ки дар кишвари мо, дар миёни мардуми мо ме[нату ме[натдестб, бунёдкорб ва ободсозб ба кори пуршараф табдил ёфтаасту омили фаровонии неъмат[о, сарсабзии ша[ру де[от ва пешрафти со[а[ои мухталифи зиндагист. Дар ни[оди шогирдон бедор кардани [исси ёрмандб ба кор[ои калонсолону оила, [исси дастгирии [амдигар ва кемаки беуарзона дар мавриди зарурат аз мағсад[ои навишта[оест, ки дар бахши мазкур барои омезишу мутолиа тавсия мешаванд.

Омад фасли ба[орон, пурлола шуд ке[сорон (17 соат)

Оуози ба[ор, бедоршавии табиат, манзараи атроф дар фасли ба[ор; дониш[о дар бораи [одиса[ои табиб дар ба[ор; расидани айёми кишту кор, ме[нати боибонони зироаткорон дар боу са[ро[о; васфи ба[ор дар шеъру тарона[о; тавсифи модар; хашни Наврез ва анъана[ои мардумб; муносибати иамхорб нисбат ба табиат; сайру саё[ат ба ке[у са[ро, боу бестон ва мураттаб сохтани дафтари «Омад фасли ба[орон» бо расму шеър[о.

Бишнавази падар наси[ате чанд (11 соат)

Тафсири маф[ум[ои одобу ахлог, баду нек, накекорб ва зиштрафторб, уболу савоб; фа[мидан ва аз ёд кардани сухан[ои [икматомези бузругон, панду андарз ва зарбулмасалу магол[о; амал намудан аз реи панду [икмат ва меъёр[ои ахлоги [амида; мутолиаи матн[ое, ки дар он[о вогеа ва [одиса[ои ибратомез тасвир шудаанд; нагли маънову мазмуни чунин матн[о, овардани мисол[о аз мушо[ида[ои шахсб; дар ни[оди шогирдон парваридани ме[ру му[аббат ва бедор сохтани [исси э[тиром нисбат ба расму оин ва анъана[ои миллии халг.

Мо дестони [айвоноту паррандагонем (7 соат)

Талгини андеша[о дар бобати [ифзи табиат, тозагии му[ити зист; тарбияи хислат[ои некбинона нисбат ба олами [айвонототу паррандагон; парвариши му[аббату дестдорб дар ни[оди шогирдон нисбат ба табиати атроф; муносибати одамон ба хавонон; рафтори хубу бади он[о дар мисоли [икоя ва матн[ои китоб.

Дар олами афсона[о (15 соат)

Тарбияи хислат[ои нек, пар[ез аз рафтори бад ва омехтани панду [икмат аз мазмуни асар дар натижаи мутолиа ва та[лили мундариҳаи афсона[о; хулоса[ои ахлогб ва тарбиявб аз вогеа ва [одиса[ои мавриди тасвири афсона[о; фа[мондани [олату хислат[о, сурату сирати га[рамонони афсона[о; хислату рафтор[ое, ки мавриди мазаммат ё тавсиф гарор мегиранд; кашидани расми га[рамон[ои афсона[ои маш[ур дар дафтар.

Фасли гамо мерасад, таътили мо мерасад (13 соат)

Дониш[о дар бораи табиат ва обу [авои тобистон, айёми пухтани меваву ангур[ои барвагб, маълумот дар бобати навъ[ои мевахоту сабзабот ва кори де[гонон дар боуи полиз[о аз тариқи мутолиаи матн[ои китоб; дар ни[оди шогирдон бедор сохтани табиатдестб ва мушо[идакорб; ёрмандии талабагон ба кори хонаву падару модарон дар вағти таътил.

{икоят[ои талабагон дар бораи фасли тобистон (нагли да[онб).

Иншо дар мавзеи «Тобистон» ё «Таътили ман».

Мушо[ида[о аз сайру саё[ат. Та[ияи дафтари «Фасли гармо мерасад» бо шеъру расм[о.

Барои аз ёд кардан:

1. Васфи Ватан (Б.Ра[имзода).
2. Диёри ман (Б.{охб).
3. Суруди сул[(О.Исмагб).
4. Наузакак хонед (М.Миршакар).
5. Фарзанди гобили ман (А.Сидгб).
6. Мактабам (Г.Сулаймонова).
7. Доно кисту нодон кист? (М.Миршакар).
8. Те[фаи бобо (А.Бобохон).
9. Холаи зардез (Г.Сулаймонова).
10. Наврезб (Аз эҳодиёти халг).

Малака[ои хониш

Малакаи хониши бошуурона. Нимсолаи якуми соли хониш: бошуурона, дуруст ва равон хондан. Суръати хондани матни ношинос дар як дақиқа 30-35 калима. Нимсолаи дуюми соли хониш: калима[оро якхоя, дуруст

дарк карда ва ифоданок хондан. Суръати хондани матни ношинос дар як дагига 40-50 калима. Дар хараёни хониш ба вергул ва аломат[ои китобатии охири хумла ва о[анги он риоя намудан.

Кор аз реи матн. Нутги мурааттаби да[онб. Ба савол[о дар асоси мазмуни матн сохташуда хавоб додан. Ба матни хондашуда муносибати худро баён намудан. Дар асоси расм[ои китоби дарсб мазмуни матнро бори дигар [икоя карда додан. Бо ёрдами оmezгор матнро ба гисм[о тагсим намудан, ба он[о сарлав[а интихоб намудан, мазмуни асосии матнро муайян кардан, та[лил намудани шахс[ои дар матн иштироккунанда, калима ва ибора[ои ифодакунандаи манзара[ои табиат ва бо ёрдами ин калима[о [икояи да[онакб тартиб додан.

Афсона, шеър ва [икоя[оро аз реи хусусияти жанрашон фарг карда тавонистан. Бо мундариҳаи китоби дарсб кор карда тавонистан.

Хониши берун аз синф ва инкишофи нутг (10 соат)

Материал[ои хониш. Барои хониши берун аз синф китоб[ои бадеб ва илмию бадеии бачагонае, ки аз 8-30 са[ифа иборатанд, интихоб карда мешаванд. Барои беовоз мустагил хондан ва интихоб карда овоз бароварда хондан шеър, афсона ва [икоя[ои [ахмашон 1-5 са[ифабуда истифода мешаванд.

Мавзё[ои хониш. Асар[о дар бораи Ватан-Модар ва хасорати падару бобоён, растани[о, паррандагон ва [айвонот. Мугова ва са[ифа[ои китобро фарг карда тавонистан.

Аз реи ном, муаллиф ва расм[ои китоб мазмуни онро муайян карда тавонистан. Ба саволи «Дар бораи чб ва кб хондед?» хавоб дода тавонистан. Ба [аракат[о, ахлоғ ва воға-[одиса[ои аз сар гузаронидаи га[рамон[о мустагилона ба[о дода тавонистан.

СИНФИ Ш ХОНИШ ВА ИНКИШОФИ НУТГ (136 соат)

Хониши синфб ва инкишофи нутг (126 соат) Мавзё[ои хониш:

Эй ватан, маъвои мо, Кишвари зебои мо. (13 соат)

Дар ин фасл дар бораи истиглол, суруди миллб (мад[ияи давлатб), парчам (байраг), нишон (герб) ва Ронуни асосб (конститутсия)-и Хум[урияи Ёзбекистон маълумот дода мешавад.

Дар бораи ме[ри Ватан – модарро дар дил парваридан, забони модарии хешро гадр намудану мў[тарам шуморидан, некў[олии халғ намуна[ои осори бадеб оварда мешаванд. {амчунин дар хусуси қору зиндагб, расму суннат[ои миллии халғ[ои Ёзбекистон мағола ва матн[о барои мутолиа пешни[од мегарданд.

Аз эҳодиёти халг (9 соат)

Дар ин фасл намуна[ои бе[тарини эҳодиёти да[анакии халг – суруд, афсона, масал, зарбулмасал, латифа, чистон ва тезгеяк[о дароварда шудаанд. Бо ёрдами ин[о ба хонандагон хислат[ои неки инсонb, аз габили ватандестb, шухоату га[рамонb, дестиву рафогат, ме[мондестиву хайрхо[b талгин карда мешаванду аз бадахлогb, коргурезb, [адусb, бадкорb, бадандешb ва танбаливу фиребгарb, дуреғеиву хиёнаткорb пар[ез кардан даъват мегарданд.

Шуд тирамо[и заррин, Фурсат ёбу [осил чин. (11 соат)

Дар фасли мазкур оиди манзара[ои дилрабои тирамо[, айёми хамъоварии [осили зироат, ме[нати пуршарафи мардум дар бои[ову полиз[о, тасвири ободшавии диёр ба туфайли ме[нати [алолу самарабахш [икоя[о, шеър[о, ривоят[о, магола[ои илмб-оммаvb, зарбулмасалу чистон[о дохил карда шудаанд. Оиди маросим[ои дар фасли тирамо[баргузоршаванда низ маълумот[о хой дода мешаванд.

Дирези халгат, ки донb таърихи онро бояд бихонb (10 соат)

Дар ин фасл оиди корнамои[ои фарзандони бареманди кишварамон Шерак, Спитамен, Муганнаъ, Ма[муди Торобb ва амсоли ин[о, лав[а[ои таърихи ша[r[ои бостонии Бухорою Счамарганд, Хоразму Тошканд ва са[ифа[ои ибратбахши таърихи кишвар асар[ои илмб-оммаvb, [икоя, шеър[о, афсона, зарбулмасал ва чистон[о дохил гардидаанд.

Барфи нуграфом ояд, [ам суб[у [ам шом ояд (11 соат)

Дар ин фасл дар бораи манзара ва табиати фасли зимистон, зиндагии паррандагону [айвонот дар мавсими сармо, бози[о ва тамошо[ои бачагона дар рез[ои зимистон, иди соли нав ва Бобои барфb, анъана ва расму оини мардумb вобаста ба зимистон [икоя, афсона, шеъру зарбулмасалу чистон[о оварда шудаанд.

Мо ватанро посбонем толиби сул[и ха[онем (9 соат)

Дар ин фасл асар[ои бадеие дохил карда шудаанд, ки дар бораи Ватан ва армияи он, посбонони сар[ад, тараннуми шухоатмандии бобоён дар Ханги Дуввуми Ха[онb, тавсифи корнамоb ва га[рамонии бачагон дар агибго[и ханг [икоят мекунанд. Инчунин оиди Ватан ва мугаддас будани [имояи он зарбулмасалу магол[о дохил карда шудаанд.

{амсоли ман – [амболи ман (10 соат)

Дар ин фасл тавассути намуна[ои адабиёти бачагона, [аёту орзу[ои [амсолон, дестиву рафогати байни он[о, рафтору гуфтори нек, ахлоғу одоби [амида, иамхорb ва ёрмандии наврасон ба калонсолон,

[имояи моликияти давлатб, вазифа[ои бачагону хавонони имреза, шавгу раубати онон омезонда мешаванд, [амчунин чистону магол ва панду [икмат[о пешни[од мегарданд.

Аз хирадмандон хирад омехтам, аз бузругон [илму илм андехтам (9 соат)

Дар ин фасл асар[ое дохил карда шудаанд, ки дар он[о тавсифи инсон[ои бузург, донишмандон ва шахсият[ои маш[ури таърихб, ки дар гузашта барои ривоҳу равнаги илму фар[анг, адабиёту санъат, меъмориву [унар[ои мухталиф ва ободонии кишвар са[ми калон гузоштаанд тараннум гаштааст. Инчунин, [икоят[о аз [аёту фаъолияти эҳодб, илмб ва сиёсии он[о, нагл[о дар бораи Абулгосим Фирдавсб, Абурай[они Берунб, Абеалб ибни Сино, Мусли[иддин Саъдии Шерозб, Амир Темур, Абдура[мони Хомб, Алишери Навоб ва дигар симо[ои таърихб шеър[о, [икоят[о, суҳан[ои пандомез ва андарз[о аз осору гуфтор ва навишта[ои он[о дода шудаанд.

Навреза навба[арон, омад ба мулки моён (7 соат)

Дар фасли мазкур асар[ое дохил карда шудаанд, ки дар он[о тасвири табиати зебои ба[ор, [аёти паррандаву [айвонот дар ин фасл, оиози кишту кор ва тараддуду ташвиш[ои боқдорону зироаткорон, хашни Наврез ва оин[ои мардумб, муносибати ҷамхорона нисбат ба табиати атроф, [ифзи му[ити зист [икоят гаштаанд. Инчунин оиди ба[ор зарбулмасалу чистон[о низ дохил гардидаанд.

Табиат дести беминнати мост, табиат хостдори шафғати мост (15 соат)

Дар ин фасл оиди дарку маънидоди хизмати табиат ва ғоидабахшии он ба инсон, [ифзи табиати диёр, ҷамхорб нисбат ба олами набототу [айвонот ва паррандагон шеър[о, афсонаву ривоят[о, зарбулмасалу чистон[о дода шудаанд. Маводи асар[ои мазкур дар дили хонандагон тухми ме[ру му[аббатро нисбати табиат ва олами атроф мепарварад.

Ҳамоли одамб одоб бошад (15 соат)

Дар ин фасли мазкур оиди талгину тавсифи хислату фазилат[ои хоси инсон чун одоби неке, ахлоги [амида, донишомезб, илмдестб, фозилб ва донов, ҷайратмандб, гадришиносб нисбат ба падару модар ва за[мат[ои он[о, дестиву рағоғат, э[тироми хурду бузург, хавону пир, ёрмандб ба он[о, [унардестб ва [унаромезб, наке[иш ва мазаммати рағтору кирдор[ои ногобилу зишт ашъору [икоят, афсонаву масал, [адис, панду [икмат ва зарбулмасалу чистон[о дохил карда шудаанд.

Ба шогирдон дар робита бо Рези Хотира ва Радркунб ба воситаи шеър[о [икоя ва матн[ои дигар а[амият, гадри дестиву рағоғат, [амкорб ва сул[у осоиш талгин мегардад.

Тобистони ре[афзо, айёми таътили мо! (7 соат)

Дар фасли мазкур оиди тасвири манзараи тобистон, обу [аво ва хусусияти фасли гармо, расидани [осили боуу полиз[о, маълумот дар бораи [аёти [айвоноту паррандагон ва хонварони дигар дар вагт гармии [аво, мушо[ида[ои шогирдон аз манзараву меъхиза[ои табиат дар вагти саё[ату истиро[ат, бози[ои тобистона намуна[ои гуногуни эходиёти да[анакии халг ва асар[ои бадеб дохил карда мешаванд.

Барои аз ёд кардан:

1. Суруди миллӣ (А.Орипов). 2. Ватан (паймон). 3. {ар кб забон гум кунад (С.Кенха). 4. Ба[ор омад (Аз эходиёти халг). 5. Тирамо[(Г.Сулаймонова). 6. Хуш омадб, соли нав (А.Гулзода). 7. Дар гирди арча (А.Ба[орб). 8. Дар посбонии Ватан (М.Миршакар). 9. Ватанам (Г.Сулаймонова). 10. Эй мулки хуррам (А.Бобохон). 11. Панди китоб (А.Бобохон). 12. Сумалак (Аз эходиёти халг). 13. Баррачаи ман (А.Де[отб). 14. Бибихонам (Г.Сулаймонова). 15. Муаллими мо (У.Рахаб).

Малака[ои хониш

Нимсолаи якуми соли хониш. Муста[кам кардани малака[ои хониш, ки шогирд то ин вагт [осил намудааст. Дар робита бо чигунагии матн а[амият додан ба о[анги хониш. Дуруст, бо э[сос, бурро ва пурраву са[е[хондан. Ноил шудан ба талаффузи яклухти калима[о. Дар хараёни хондани матн аз хи[ати маъно худо ва таъкид намудани калима[ои зарурб. Риоя кардан ба таваггуфи байни хумла[о, сархат[о ва гисм[ои матни мавриди омезиш.

Дар нимсолаи якум суръати хондани матни ношинос дар як дагига 50-60 калима.

Нимсолаи дуюми соли хониш. Муайян сохатни муносабати шогирд ба матни мавриди мутолиа тавассути о[анги хониш ва мазмуни хумла[о. А[амият ба талаффузи калима[ои мураккаб, ибора[ои сифатб ва зада[ои мантигб дар хумла. Афзудани малакаи [ар чб зудтар аз бар кардан ва дар зе[н гирифтани мазмуни матн дар хараёни мутолиа. Такмили тадрихии тахрибаи ба [адди имкон пурра нагл кардани мазмуни [икоя, лав[а ва матне, ки хонда мешавад. {осил кардани малака дар сохтани хумла[ои соддаву са[е[дар вагти нагли мазмуни матн. Дар охири нимсолаи дуввум суръати хониши матн ба 65-75 калима дар як дагига расонда мешавад.

Кор аз реи матн. Муайян кардани пайдар[амии вогеа[о (хатти сюжет) дар [икоя ё лав[а. Худо кардани матн ба гисм[о. Таъин сохатни мазмуни гисм[о ва мазмуни умумии [икоя. Бо ёрии муаллим муайян кардани мазмуни уоявии матни мавриди мутолиа ([икоя, шеър, афсона, ривоят). Ба[о додан ва ифода сохтани муносабати худ нисбат ба га[рамонони асар. Нагл кардани мазмуни мухтасари матни мавриди мутолиа.

Мувофигати расм[о бо асар. Дарёфтани он, ки расм ма[з кадом ла[заи матнро тасвир мекунад. Тасвири лафзии мазмуни гисм[ои матн ё вогеа. Аз матни мутолиашуда дарёфтани калима ва ибора[ое, ки ба [олату хислат[ои га[рамонон, чигунагии манзараи табиат далолат мекунанд. Мугоисаи калимаву ибора[о аз хи[ати маъно. Бо ифодаву о[анг хондани шеър, суруд, афсона, [икоя ва матн[ои дигар. Баён карда тавонистани хулоса ё натиҳагирии худ аз мазмуни асари мавриди мутолиа. Бо ёрии муаллиф омехтани дониш[ои ибтидов дар бораи тафовут[о байни [икояву афсона, шеъру достон ва амсоли

он[о. Халби дигати шогирдон ба гуфтори дурусту адаб, ба тозагии таркиби баён, аз бар кардани [ар чб бештари луат.

Хониши берун аз синф (10 соат)

Доираи матн[ои мавриди мутолиа. Шеърӯ [икоя, афсонаву ривоят, гиссаву масал[о аз китобу махмеа[ои бачагонаи адибони Тохикистон, Ёзбекистон ва нависандагони кишвар[ои хориҳ, асар[ои бачагона аз са[ифа[ои резномау махалла[ои тахикб барои бачагон аз тарафи муаллим интиҳоб мешаванд.

Маводи хониш. Асар[ои бачагони адибон дар шакли китоби ало[ида, махмеа[ои итоб[ои илмии оммавб адабиву бадеб дар [аҳми 30-150 са[ифа. Матн[ои мавриди мутолиае, ки худи омезгор аз хумлаи осори бе[тарини бадеии бачагона аз са[ифа[ои махаллаву резнома[о интиҳоб намудааст.

Мавзеъ[ои мутолиа. {аёти [амсолон, тараннуми ватан, манзара[ои табиат, [унару [унармандб, навгони[ои илму маърифат, тавсифи хушодобиву хушахлоғб, рафогату дестб, донишомезиву илмдестб; му[аббат ба табиат, олами [айвоноту наботот. Истифодаи озод аз осори адибони мумтоз ва адибони муосиру халг[ои бародар, [икоят[о дар бораи га[рамонон, афсонаву гисса[ои халғ, [амчунин маводи резномаву махалла[о тавсия мегардад.

Дар синфи сеюм дар се [афта як маротиба хониши берун аз синф гузаронида мешавад.

Дар мутолиа ва омезиши берун аз синф бештар ба хониши мустагилонаи шогирдон а[амият дода мешавад. Хониши берун аз синф ба афзудани дониш[ое, ки шогирд дар синф гирифтааст, бояд мусоидат намояд. Илова бар ин ба он[о барои мустагилона интиҳоб намудани китоб барои мутолиа, ошно шудан бо сохту таркиби китоб, унсур[ои ороиши он кемак намудан лозим аст, то ки шогирдон дар ин бобат низ малака [осил намоянд. Он[о бояд навишта[ои ра[намоб ва бахш[ои китобро донанд: муговаи китоб, муаллиф, унвон, бобу фасл, сарлав[а[о, мундариҳа ва амсоли он. Ба зе[ни шогирд аз реи чунин доништан[о тартиб додани фе[ристи китоб[ои дестдоштаи еро андехтан лозим аст.

СИНФИ IV

ХОНИШ ВА ИНКИШОФИ НУТР

(136 соат)

Хониши синфб ва инкишофи нутр (120 соат)

Мавзеъ[ои хониш:

**Ватанро аз дилу хон дест дорем,
Хамеша бо ватан дар ифтихорем.
(16 соат)**

Шеърӯ тарона, [икоят ва нагл[о дар бораи Ватан, ме[ру му[аббат нисбат ба зодго[у кишвари худ, бунёдкори[ои халг дар одобии кишвар; тавсифи ватанпарварб, сул[у амонб, та[ияи дафтари мусаввари «Ватанам-Ёзбекистон» бо овардани шеърӯ суруд[о.

**Тирамо[омад ба дашту ке[сор,
{осили полизу бестон бешумор.
(8 соат)**

Тасвири манзара[ои тирамо[, табиат дар ин фасли сол, васфи айёми цунучин [осил дар ашъори шоирон; [икояту нагл[о дар бораи ме[нати боцдорону де[конон, хосияти мева[ои гуногун, мо[ияти [одиса[ои табиат дар тирамо[уамхорб дар бобати растани[ову олами [айвонот. Хашни Ме[ргон ва расму оини марбут ба он.

Аз ганхинаи эходиёти халг (8 соат)

Намуна[ои афсона, гисса[ои хурд, ривоят, таронаву дубайтб ва латифа[ои мардумб дар мавзеъ[ои мухталиф. Дар ни[оди шогирдон парвардигони хислат[ои нек дар мисоли осори мазкур.

**Саё[ат ба олами афсона[о
(14 соат)**

Ривояту афсона[о дар бораи одамон, [айвоноту паррандагон. Аз тариги хониши афсонаву масала[о инкишоф додани малакаи нагли матн ва [осил кардани тахрибаи гуфтори адабб.

Дар мисоли афсонаву ривояту масала[о талгин намудани сифат[ои нек пар[ез аз рафтори зишт.

**{аёти ибратомези гузаштагон
(14 соат)**

Са[ифа[о аз [аёти шахсият[ои бузруги таърих, га[рамонони халг. Ба ин васила ошно сохтани шогирдон бо баъзе аз ла[за[ои таърихи кишвар.

{икоят[о дар бораи намояндагони бархастаи илму адаб ва фар[ангу [унар, намуна[о аз эходиёти он[о.

Дар ин бахш, ки мантиган давоми чунин бахши китоби хониши синфи сеюм аст, дар бораи Шерак, Спитамен, Герак, Хурзод, Муганнаъ, Темурмалик, Имом Исмоили Бухорб, Умари Хайём, Носири Хисрав, {офизи Шерозб, Бобур Мирзо, Зебуннисо, Бедил ва дигарон лав[аву [икоят[о барои мутолиа пешни[од мешаванд.

**Омад фасли зимистон,
Бача[о шоду хандон
(6 соат)**

Тавсифи манзараи зимистон дар шеърӯ тарона ва лав[а[о. {икоя[о аз [аёти бачагон дар ин фасл. Хашни Сада ва расму оини мардум вобаста ба ин хашни миллб. Зарбулмасалу чистон[о. Мушо[ида[ои шогирдон [ангоми саё[ат ба олами атроф. Та[ияи дафтари мусаввар бо зикри шеър[о.

Хуб чисту бад чист?

(14 соат)

Лав[а]о, магол[о], [икоят]о, шеър[о] порча[о] аз дoston[о] дар бораи некб ва накекорб, маданияту одоби муошират, э[тироми] [амдигар ва бузругсалон, тавсифи] [унардестб, илмомезб, ростгавлб, пар[ез аз хислат[ое, ки боиси мазаммати дигарон мешаванд. Андарзу [икмат[о аз эходиёти адибони классик ва муосир; мутолиаи [икоя[ое, ки [аёти наврасонро тасвир менамоянд; магол ва зарбулмасал.

Олами пурасрори [айвонот

(6 соат)

{икоя, лав[а ва шеър[ои нависандагону шоирон дар бораи [айвоноту паррандагон, дониш[о дар бораи хусусияти баъзе аз навъ[ои [айвонот, рафтани омадани парранда[о дар фасл[ои гуногун.

Чистон[о дар мавзеи бахши мазкур.

Ба[ор омад, табиат дилрабо шуд, Канори кишвари мо пурсафо шуд.

(12 соат)

Тавсифи ба[ору манзара[ои табиат дар ин айём: [икоя, лав[а ва шеър[у тарона[о дар бораи ба[ор, оиози кор[ои де[гонб, му[офизати табиат.

Хашин Наврез ва оин[ои мардумб. Наврез дар ривояту тарона[ои халб.

Саё[ат ва мушо[ида[о. Та[ияи дафтари мусаввар бо зикри шеър[о.

Дестиро хустухе дорем мо, Аз амонб гуфтуге дорем мо

(10 соат)

{икоя, лав[а ва шеър[о аз адабиёти кишвар[ои хорихб дар бораи [аёти бачагон, орзеву омоли он[о. Лав[аву [икоя ва шеър[у тарона[о дар бораи дестии халгхо, рафогати одамон, пойдории сул[у амният. Дар ни[оди шогирдон парваридани хислат[ои башардестб, идроки [амкорб ва [амраъйб, э[соси бародарб ва инсонпарварб. Зарбулмасал ва магол[о.

Намуна[ои аз адабиёти бачагони ха[он

(6 соат)

{икоя, лав[а ва шеър[о аз адабиёти кишвар[ои хорихб дар бораи [аёти бачагон, орзую омоли он[о.

Офтоби тобистон, Бар сари мо дурахшон

(6 соат)

Наглу [икоя ва шеър[у лав[а[о дар бораи тобистон; истиро[ати барча[о, ёрии он[о ба калонсолон дар айёми таътил; дониш[о дар боби мевахоте, ки дар ин фасл мерасанд.

Барои аз ёд кардан:

1. Ватан (Гулназар Келдб). 2. Салом, Модар! (А.Шуке[b]). 3. Му[аббати модар (Э.Мирзо). 4. Мактабам (Г.Сулаймонова). 5. Са[арго[он (С.Айнб). 6. Гулдаста ба модар (А.Фар[ат). 7. Де[аи мо – Гулдара (А.Бе[рез). 8. Бои шамол (М.Неъматзода). 9. Як лаълб мархон (Аз эходиёти халг). 10. Дониш талаб (Н.Ганхавб). 11. Гили хушбей (Саъдб). 12. Маснавб (Саъдб). 13. Барфи аввал (Г.Сулаймонова). 14. Бомдоди ба[орон (С.Айнб). 15. Ба[ор омад (М.Турсунзода). 16. {авопаймо (А.Шаъбонб). 17. Ба шогирди мактаб (А.Шуке[b). 18. Гулхан (Г.Сулаймонова). 19. Хешаи гандум (У.Рахаб). 20. Мактаб (С.Айнб).

Малака[ои хониш

Тибги талаботи талаффузи меъёри забони адабб, бошууруна, са[е[у фа[мо ва бурро хондани матни шеър [икоя[о. Риояи о[анги саволу хитоб дар хумла[о. Омодагии мустагилона ба мутолиаи матн ва наглу эзо[и он.

Тадрихан суръати хониши матн дар хири нимсолаи аввал ба 75-80 калима ва дар поёни нимсаолаи дуввум ба 85-90 калима дар як дагига расонда мешавад.

Кор бо матн

Ба таври мустагил муайян сохтани муттасилии матни мавриди мутолиа, иртиботи маъноии гисм[ои он. Ба нагша дароварда тавонистани матн аз реи мазмуни он баъд аз мутолиа, яъне [осил намудани тахриба дар нагли хаттб ва да[онб бар асоси нагша (план) аз реи мазмуни [икоя ё лав[а. Арзёбии рафтору кирдори га[рамон[о, баён карда тавонистани фикру муло[иза ва муносибати худ нисбат ба вогеаи мавриди тасвир ва га[рамонони [икоя. Муайян кардани робитаи мавзеи матн бо мавзеи матн[ои дигар. Дарк кардан ва ошкор сохтани уоя ва мағсади асосии муаллиф дар [икоя, дoston ё афсона. Ётибор ба луатомезии шогирдон, тафсиру эзо[и маъни[ои мухталифи калима ва ибора[о. Дар матни мушаххас нишон дода тавонистани калима ва ибора[ое, ки ба чигунагии симои га[рамон ва мо[ияти манзара ё вогеа далолат мекунанд.

Хониши берун аз синф (16 соат)

Мутолиаи мустагилонаи асар[ои хурд[ахми бадеб, шавгу завг ба хондани [икоя[ои калон ва гисса[о. Шиносов бо китоб[ои нави бачагона, хамъоварии маълумот дар бораи муаллифони он.

Пайдо кардани тахриба дар мутолиаи асару мағола[ои илмии оммавб, аз махаллаву резнома[о пайдо карда тавонистани [икоя, лав[а ва мағолаи холиб.

Тавсияи рейхати асар[ои бачагона ба шогирдон барои мутолиа.

ÑĒÍŌĒ V (102 ñiàò)

Äaðñè àãääè — Äaðñè èñòèrēīē (1 ñiàò)

Ìää[èy — Ñóðóäè Ìèèèèè Ÿçááèèñòíí. Àç xííèäè ðíèðè ðäèrèè Ÿçááèèñòíí Àááóèēī Ìðèóíä ðäèèð ðóááíè íí. Í[áíñíç Ìóðäè Áóð[íííä. [að ñóá[ó øíí ðáááññòè ðááèī àà ðäèäèçèíí, éí÷óíèī àað ìäðñèì[ìè ðáíðáíäâ èxðí ðóááíè ìää[èyè Ÿçááèèñòíí. Ìäèóííð àað áíðäè äèäð ðàìç[ìè àäèèäèè Ÿçááèèñòíí: Ääðä, Ìäð÷àì (Байраг), Êíñòèðóðñèy — Rííóíè Àñññb. Ñ[ðèðñí ìáíóääíè èí ðàìç[í. Àç ,ä èäðááíè Ìää[èyè Ääèèäèð - Суруди Милли Ÿçááèèñòíí.

Ìäèóííð àað áíðäè àñäðè áäääb (1 ñiàò)

Ìäèóííð àað áíðäè áäääè,ò. Àç èäèèìäè äðäáèè “ääää” äèðèððä ðóáá, ìäíí[ìè ðóèrè ìäè, ðäððíðð èèðäíðè ìäè, ðóðíäíäb, ñí[èäè ðäðíð [ä, áóáàì àà ùäèðäðí èðíäà èäðááíè íí. Ýxíäè,òè ðà[онакии ðäèr àà áäääè,òè ðäððb. Ñáíäèè ñóðáí áóááíè áäääè,òè áäääb. Äñäð[ìè ìäçìb àà ìäñðb.

ÑÄÄŌŌ ÑÄÄĪĒ ÑÓÐŌŌ ÓÀÐĪĪÄ

Ñóðóä äà ðäè[ìè ìí (3 ñiàò)

Àç räðèìäðèí ðäèè[ìè ìäçìè ðäèrb áóááíè ñóðóä. Í[áíñíèb àað ñóðóä. Ñóðóä[ìè ìääñèìb àà ìäðñèìb. Èbðíèóíáíäáñíè íí. Ñóðóä[ìè äèèä àà ýòèäíð äà ìí àað áóçäððä àà èíðyç. Ñóðóä[ìè ðäèrb àað áíðäè øyðèøè Äñññb.

×èñòíí (2 ñiàò)

Àç èáíðäè “÷èñò ìí?” äèðèððä ðóááíè ÷èñòíí. Ìèä àà àírää, [ìäèñä, àø,[ìè áóííäóí, èíñíí, [äèáííð, ìèàìè ìááíðíð äyððä ðóááíè ÷èñòíí. Ìääràè ÷èñòíí àað àäññä ìáíóääíè xà[ííäèíèè ää÷ääíí. Äà ðäðèrè ìäçíð ìäñð áóððä ðóááíè ÷èñòíí. ×èñòíí-ìäññäè. ×èñòíí[ìè ðäèrb àà èèðíäb.

ÄÄÐ ĪĒÄĪÈ ÄŌÑĪĪÄĪ

Äðñíä — ìáíóäè räèèìäðèíè yxíäè áäääb (2 ñiàò)

Ìäèóííð àað áíðäè äðñíä àà ðñññèyð[ìè íí. Ääð äðñíä[í èðíäà ,òðáíè ìèàìè ñä[ðáíäçè èíñíí, ìðçòð óíäè ìäðáóí. Äðñíä[ìè ðäèrb àà èèðíäb. Ääð äðñíä[ìè “×yáäèè ñáíääèáíð”, “Ìèñäðè ðíðèäø”, “Ñäáíäè ìèìðà ìíí” àà ùäèðä ðäñäèð ,òðáíè ìðçóáó ìèyð[ìè áóçäððäñíè ìí àað áíðäè çèíääèè áóáíðí. Èíèèññè ìóáíðèçäè áäèíè róááä[ìè ìäèèð áääb, ðäáðäíèð ðíðèèb àað äðñíä[ìè ðäèrb. Òäxäññòíè ìóííèääè èíñíí áí ðäèèð àà ìèàìè [äèáííð àað äðñíä[í.

Ýðäxè ðèèèñíèèäí (2 ñiàò).

Ää,ìè ìäçíðíè äðñíä. Òäñäèðè rä[ðáííèð ääèäðb, ðèäíèðèð ñíäèðràääíèè Ýðäx àað äðñíä. çäèääè Ñpax àç áíèè äääíí [àì÷óí ðáíðáíäè àrèó çäèíääè èíñíí àà øòxòäð ääèäèè íí. Rèðíäè ìð÷à àç äðñíä — rèñíè äòðíè ìí “Øèèäèðè ðèèèñíí”.

Ìäçäðèyè ääääè,ò: ìäèóííð àað áíðäè ìóáíèèuà(1 coat).

Ōíèøè ìðñðàrèèíä: Äðñíä[ìè “Çáíè [óíäðíäíä”, “×yáäèè ñáíääèáíð”, “Èäèè çèðäè”, “Ìèñäðè ðíðèäø”.

×èíäèç Äèðíäðíä àà äðñíäè “Ìííääääçíè ÷áíäððíð” (4 ñiàò).

Ìäèóííð àað áíðäè áäèä. Äðñíäè “Ìííääääçíè ÷áíäððíð” - ìð÷à àç ìíäñòè “Èèøèè ñäðää”. Ää,ìè ìäçíðíè äðñíä. Èíèèññè ìóííèääè èíñíí áí ðäèèð àað

àòñíá. Íαçàííàòè ðεñεàò[íε ííøíγíε εíñííβ ààð àñàð. À[αìεγòε àñàð ààð òàðáεγε γέíεíáεε αίεεøíγçíí. Õαàñεγ íαíóααίε ðííáαίε ðíáαñòε “Èεøòεε ðàòáα” àà ðεòàòε ðíεεøε áàðòί àç ðεíó.

Àααø Èñòáá àà àòñíáε γ “Íâίçαε Ðóñòàì” (2 ðíàò).

Íαβεóííò ààð áíðαε àαεá. Ñαίγáòε àòñíáíαðáíçβ ààð γχíáε,òε íááεñáíáα. Àα,ίε àòñíáε “Íâίçαε Ðóñòàì”. [εéíγò[íε Ðóñòàì àà àα÷-à[í. Íóáíðεçα áóðáαίε Ðóñòàì βá íóγíáεεε ράαá[íε áααβ. Àà Ðóñòàì íóðíχεàò íαíóααίε ðíóυαε,í áàðíε àç áóøíáí ðαεíñ εàðáαίε íí[í. Íóíñεάαòε àòñíá áí çαðάóεíαñáεε ðαεrb.

Õíεεøε íòñòàρεéíá: Àòñíáε “Ñαíàðρáíá ààð εóχíñò?”

Íàρεó ðεáíγò[í (1 ðíàò).

[εéíγòε øεóí[εε ðαεrb áóααίε íàρεó ðεáíγò[í. Ààð àñíñε íí[í ρàðíð áíøòαίε íáðαç àà áíράα[íε ðá,εb. Àç χίίεάε áγυíáα àà øóíáαáíáα [àρεrb øóííðεάα øóααίε íí[í. Ààð íàρεó ðεáíγò[í баен карда шудани ðíòðáí àç ðγέáíá[íε áóçαøòá, [íçεðá àà íγíáα. Àç χε[αòε íàáçγϑ àà γε÷-αíá áóððγ[χóáí øóααίε íàρεó ðεáíγò[í. Ðεáíγò[í íεáε íáευαíáαðíí, øàðñííε ðàβðεðb, γà[ðáííí[íε àñíòεðb, χεíó áχεíá, áááò íáðb, áε[εøòò áγçαð, [áεáííò àà íáððáñáááíí. Àα,ίε ðεáíγò ààð áíðαε Õíχáε Õεçð.

Ðεáíγò[í íεáε Èóγíííε {áεεí (3 ðíàò).

Шахси àòñííáαβ áóαá, àà íáðαçε ááαáβ ðαááεε ,òòαίε Èóγíííε {áεεí. Àç ðγε ðεáíγò[í øαðñε ðíçεε àà áíίεøíáíáε áóçóðá áóααίε γ. Ààð áαείε ðαεr [àí-óí ðαáεáε [íçεr øγ[ðàò áíøòαίε Èóγíííε {áεεí àà àç áαñòε γ øεóí ,òòαίε ááííðííε áαçíεíòαðεí. Ðεáíγò[íε “[εéíàò ðíγòòαίε Èóγííí”, “Èóγíííε {áεεí ààð áíðαε øεííðòαίε áγñò”, “Ðεáíγòε øεéíð÷b, áó εááγòαð àà Èóγíííε {áεεí ”. Ààð εí ðεáíγò[í εíγβεéíñ ,òòαίε υαεάαáε àρεó ðεðáá, áíίεøó [óíáðε εíñíí àç áíεíε ðεñεàò[íε ááαεr ááðεεb àà çíεεíεε øí[ííε áááíááαð. [óðíàòó γβòεáíðε ðαεr íεñáαòε Èóγíííε {áεεí. Ρεðíáòε [εéíγò[íñ áεáαð íεáε Èóγíííε {áεεí.

Õíεεøε íòñòàρεéíá: “Íáíá[íε Èóγíííε {áεεí ”.

Абγαλβ εáíε Ñεíí àà íàρεó ðεáíγò[í ààð áíðαε ááε (3 ðíàò).

Íαβεóííò ààð áíðαε Αβγαλβ εáíε Ñεíí. Ñáγr εγøεøε ááε áàðíε àç ðóá íαíóααίε εéí[íε áóííáóí. Øγ[ðαòε Ñεíí àà ðεñεàò[íε χóáíáííáε ááε. Ààð íí[í ðαñáεð ,òòαίε çεðáεb, [áññíñb, áíίεøíáíáβ, ðí[εáòáαáεðb áαðεí ðεòàò[íε Εáíε Ñεíí. Àα,ίε íαçíóíε ðεáíγò[íε “Õáíáα ààð çáðε εóðñb”, “Ááííð, íð àà εíñáε øεð”, “Èγááε àà ááíáøòαðεíε ðíáαð”, “Αβγαλβ àà εóáóíáαðííε Ñαíàðρáíá”.

Õíεεøε íòñòàρεéíá: “À[íááε Ñíííβ àà íóáεεéíε γ”, “Áíóøáðáíí àà áαçεðε ááε”, “Áíóøáðáííε íáεε àà íεðε áíυáíð”, “Áóðάáε ááííð”.

{εéíγòε Õεðáαáñεε Õγñb àç Çαéíεááεí Áíñεðb- (3 ðíàò).

Àα,ίε íαçíóíε [εéíγò. Àç χóíεáε ðεáíγò[íε ààð áíðαε øàðñííε ííáíðó ááεáíáíáðòáαáε ðαβðεðb áíòòáøóáá áóααίε íí. Ààð ðεáíγò íáαðáα øóααίε áíράαí áí “Øí[ííá” ðγέáíáα. [αχάεγε øíεð ààð áíðαε Ñóεòíí Íà[íóá àà íρεάαòε íí. Íóíñεάαòε [εéíγòε íαçεóð áí ðαðχóíáε [íεε Õεðáαáñb. Íááεøòαίε εíðε ðαòòb àç ðγε [εéíγ.

Íαçàðεγε ááááε,ò: Μαβεóííò ààð áíðαε υíγε áñáðε ááαáβ (1 ðíàò).

ЛУТФИ ЛАТИФ – ГУФТОРИ ЗАРИФ

Èαòεòá[íε ðαεrb ààð áíðαε Íáñðεááεí Αòáíáβ àà Íóεéí Íóøòεrb (4 ðíàò).

Íαβεóííò ààð áíðαε εαòεòá. Íαβíεε øγχb, íóòíεάα, ðíòðαίε áíçαððíòαòðí εòíáα íαíóααίε εαòεòá. Ààð ááαáε,òε ðα[ονακb áà χαòòεε ðíχεé àç ράεí áóχóá áíøòαίε íí. À[αìεγòε ðαðάεγáβ àà áðεírb áíøòαίε εαòεòá[í.

Íóεēí Íóøðerb àà Íañðεααεί Αδαιάβ [àì÷οί rà[ðàííιονι aññèè εαδεδά[íε οίχεεβ. Αά, íε εαδεδά[íε “Εί ñαεεαβ χίιαε ίαί ίαάοάααño”, “Ôαràò àαð àαδóíε οίαόο ίαίίøää”, “Εό÷ ãÿðííää [àì ίαεεαø”, “Αόçä àà Íóøðerb”.

Rà[ðàíííε áεñ, ð εαδεδά[íε ίαδáoíε Øαðr áοάαίε Íañðεααεί Αδαιάβ. Ðàííðàíä áοάαίε ίαáčÿb àà ίοíáαδèχαε εαδεδά[í дар бораи Αδαιάβ. Ααð ин εαδεδά[í òαñαεð, ðòàíε áíííäb, [íçεðχαáíáb àà çαéíäàòíáíεè ÿ. Αά, íε εαδεδά[íε “Íαñbαεà ðáíäε àεäαð ίáαεðää”, “Íí[ίαíóεαòííε àño, , Íòóíá”.

Αάðíε ðííεøε ίοñòàρεεííá òαáñεÿ ίαíοάαίε εαδεδά[íε χαλrb.

{εéíÿò[í αç “Ðεñíεαε àεεéοøí”-ε Óάαéαε Çíεííb (3 ñíàò).

Íαbεóííò àαð áíðαε áαεά. Αά, íε [εéíÿò[í αç “Ðεñíεαε àεεéοøí”. Αά εαδεδά[íε χαλrb íííáíá áοάαίε íí[í. Ααð εí [εéíÿò[í òáíρεà àà , [αχά εαðää óοάαίε óíñòð[íε ííøí, íε àbçí, íε χαíbεÿò. Εíð áí εóυαò.

Αάαóñαεíí Αά[íòb — χαíbεóíáíáεε εαδεδά[íε χαλrb (3 ñíàò).

Íαbεóííò àαð áíðαε Αάαóñαεíí Αά[írb. Εαδεδά[íε χαλrb αç χυμλα, ίαδáoíε Ñàíàðραíäðí χαíb εαðääáíε áαε. Αά, íε εαδεδά[íε “Χαéðεÿò, εε óοóòð áà áííàò ίαάαðííáαααño...”, ““róaáεíí εαεíí-íb, áοάóð?”, “Íá-á òíáαøíí áóðääáεñò!”, “Ðááυαíðαðεε øεðεíb”. Rà[ðàííιονε εí εαδεδά[íε àà ðεñεαò[íε ðáíááíáαðε íí[í.

Αάðíε ðííεøε ίοñòàρεεííá òαðíοάαίε àεäαð εαδεδά[íε χαλrb.

ÑÀĒ{ÀÒ ΑΑ ÍĒÀÌĒ ÀŒĒÍRÓ ÍÁÍÁ

Çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[í — áòðáííá[íε ίαíáó [εéíàò (2 ñíàò).

Œóñòñεÿò[íε aññèè çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[í. Ααð çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[íε χαλrb εíbεεíñ, ðòàíε àρεò çαéíáαðε εíñííb àà òαðçε òàòαεεóðε íí[í. Αí εáíðà[íε ðáðòà àà ðαεά ίÿbçαç εòíáα, áεε íí[í. Αά ñòðαíε ãÿÿíáα ίáó ðáíäε áααáb áαðøεääíε çαðάóεíαñαεÿ ίàρíε[í àà ίáαràε íí[í àαð εòíáαε òεεðó àðεíρε ãÿÿíáα. Íáαràε çαðάóεíαñαεó ίàρíε[í àαð àñαð[íε áααáb. Α[áíεÿòε çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[í àαð òαðáεÿε ðÿ[b-íαbíáαεε εíñíí. Íαbíεáíá ίαíοάαίε ÿε÷áíá çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[í.

Íαçαðεÿε áüááé, ð: ίαbεóííò àαð áíðαε ίαχοç (1 ñíàò).

Çαðάóεíαñαε àà ίàρíε[í àαð [εéí, ò àà òàíñεéíò (3 ñíàò).

Íóóíεεà, ίαbíεáíá àà àαð, òò εαðääáíε çαðάóεíαñαεó ίàρíε[í àαð [εéí, òε “Çíυ àà Εάαε”, “Αά ñòðαí áαεà[ίáαεðáíá...”, “Αά íεð ίαðää...”, “Αóðÿυε ίαñεε[αòííαç...”, “Αóøíáíε áííí...”, “Œóðíáóçä — óòóððáóçä ίáøääää”. Œàøεεεε εíðε ðàòtb àαð áíεðαε ίαáčÿb.

Íαçαðεÿε áüááé, ð: ίαbεóííò àαð áíðαε òàíñεε (1 ñíàò)

Íáíáó áíáαðç[í (3 ñíàò).

Íáíáó áíáαðç[í χόçbε ίó[εíε àðεíðε íáíáó àðεírb. Α[áíεÿòε íáíáó áíáαðç[í àαð òαøαεéοεε øαðñεÿò àà ίαbíáαεÿòε εíñíí. Íóíñεάαò[íε áαéíε[áíáεçαðb àà χαíbεÿòει íááííðí òαðí áεðεðòαíε íáíáó áíáαðç[í àà àà òαðáεÿε εíñííε εííεε ίεáíðííεää óòááíε íí[í. Ααð áααáε, òε òίχεε ðáøαε ràáεíb áíøðαíε íñíðε íáíáó áíáαðç. Ααð íí[í òαðυεά, ðòàíε àðεíρε ίáε àà κο[ιш намудани àðεíρε áαá. Íóóíεεà àà ίαbíεáíá εαðääáíε ÿε ràòíð íáíáó áíáαðç[íε Ðÿäáεb, Œεðääáñb, Íñεðε Œεñðáá, Ñαbáεε Øáðíçb, Αάαóðá[ííε Χííb.

Αάðíε ίóóíεεà àà [εòç εαðääáí ñóíñðεαáíε якчанд íáíáó [εéíàò[í.

“Íεðÿçεííà” - ίαχíÿε íáíáó áíáαðç[í (3 ñíàò).

“Çaðāāð āā Íαχχοð”. Ἀόçæāāíē Çaðāāð āā Íαχχοð áóòðí. Óèðāā āíāāíē Çaðāāð Íαχχοððí. Ἄαð [èēíyò éíyēēíñ ,òðāíē ðē ,íàð āā äyctb.

Éíð áí éouàð. Òàøēēēē éíðē íóñòàrēēííā àç ðyē làòí.

ÈÌÍÍ ἈÀ ΥΨÒÈΡΙΑ

{ääēñ (2 ñíàð)

Ìàyēóíñò āāð áíðāē Èñííēēē Ἀóðòðíb āā ēēíē [ääēñ. Ἄαð āñāðē Èñííēēē Ἀóðíðíb “Ἀε-āāāā - àē íóððāā” (“Ἀóðāííā[íē āāāā”) χαιτ̄b íāāðāā øóāāíē [ääēñ[íē Íó[aiiāā (c.ä.ñ.) ðāēuāíāāð. Ἄαð [ääēñ[í āā òàðçē [èēíyò[íē ðyçxàçē áíráb èóíāā ,òðāíē çaðòðēyòðē íēāí[āíøðāíē [òðíàòē ðāāāðó ðíāāð, ðà[íó øàòràò āā íāēēp íaēyēíðb āā ðāðāóí, ñí[éāē èíííó yψòèrīā áóāāí, íēāí[āíøðāíē [ēññē íā[ðó ñāāíráò āā äyñòíí āā àēāāð ðēñēàð[íē [àìēāāē éíñííb. Íñ āíøðāíē ðíðēðāē Èñííēēē Ἀóðíðíb āā y[òèðíí íēñāàð āā y āāð çàíííē íí. Ἀóí,āē ðāráāðāē Èñííēēē Ἀóðíðíb āāð Ñāìāðràíā āā çē,ðàðāí[è íēāíē,í āāðāēāāíē íí.

“×à[íð èèòíā” — ðāçāíē èíííó yψòèrīā (3 ñíàð).

Èííí āā yψòèrīā [àì÷óí àðçēø[íē íēēēb. Øy[ðāòē “×à[íð èèòíā” āāð āāéíē ðāðāóíē ðāāðíóííā[ðó Ὀóðíñíí [àì÷óí èèòíāē àòpí āāyāē “Ρόδβίιι Καрим”. Ἀñíñ[íē øàðēàððí āā òàðçē ðyçxàçó àēēíāçēð āāð ÷à[íð rēñíē àēí[éāā òàðí àēðēòðāíē íí. Ἄαð “×à[íð èèòíā” éíyēēíñ ,òðāíē àðēíðē àēíb, èēíb, āāāāb āā ðàð[áíāēē ðāðāóíē íí. Bē íáíóíāē ðāíáííāē áāñí χοēēāē íαçíēp íāñðb áóāāíē éí āñāð. Ἀ[àìēyòðē èèòíā āāð òàøāēēøēē ðāyāāēyò āā ðāðēòðāòē ðííāíāāāíí. Rēðíàð āā ðāyēāíāē ñð÷à[í àç òāñēē “Ἄαð āā ,íē ðāðēòðāòē èííí”, “Íāíāó [èèìàð[í”.

{èðç íáíóāāíē ñð÷à[íē øāyðēē āñāð. Éíð áí éouàð.

Øóāóí[í (1 ñíàð).

Ìāēòāāē áóçóðā áóāāíē òàxðēāāē ðyçāíð. [àì÷óí ðāíāó [èèìàð āā çaðāóéíāñāēó ðāíē[í āāð āāéíē ðāðāóí mαvγē pαíðo καρδανι шугун[o. Ἄαð øóāóí[í éíyēēíñ ,òðāíē χóçy[íē {αετ, àðēíñē [àìēāāē éíñííb, y[òèðííē áíyāíā[íē íē,āíí. Ἀā áóχóā ðāāāíē øóāóí[í áíāāñòā áó òðòó íāāð āā àðçēø[íē íēēēb. Íóðíēēēē øóāóí[íē āāð èèòíāē āāðçb íāāðāāøóāā. Íóðíāēràòē øóāóí[í áó {αετ ðαρ çàíííē íí.

{èðç íáíóāāíē øóāóí[í. Íāāēøðā àēðēòðāíē øóāóí[í àç èāēíñíēíí.

ἈÈ{ÈØÒ — ÇÀÐÈ RÀÄÀÌÈ ðÄÄðÍ

Эрах Ìèðçí āā “Íāāðíñā”-ē āāē. (3 ñíàð).

Èíyēēíñē íó[āāāàðē ðāāð āā òàðçāíā āāð øāyð[íē “Íāāð”, “Íó[āāāàðē ðāāð”, “Ἀēēē ðāāð”. Rēðíàðē éí øāyð[í. Ἀ[àìēyòðē éí øāyð[í āāð òàðāēyē áííēøííyçíí íēñāàðē ðñ āíøðāíē íā[ðē ðāāð.

{èðç èāðāāíē øāyðē “Íāāð”.

Èíèr Øāðāēb āā øāyð[íē āā ðāāð áāðøēāāē y (3 ñíàð).

Ìàyēóíñò āāð áíðāē {αετ āā yçòāē,òē øíēð. Rēðíàðē øāyðē “Íāñē[àòē ðāāð”. Ἀā ,íē ðāçíóíē øāyð. Èðíāāííē ðííāāíē øāyðē “Ὀó ðííāíāē çàíēí òàí[íb, модар!”. Íí[eyòðē øāyð[íē āāð òāyðēòē ðāāð íāāēøðāē Èíèr.

{èðç íáíóāāíē øāyð[íē āā ðāāð áāðøēāā.

ÒÍ ÒÀÁÍΒ ἈYÑÒÍÍðÍ ἈÓÍ ÌÀÈÓÍ

Ἀyñòèē Ἀāāóðā[ííē Χομβ āā Ἀēèøāð Íāāíb – äyñòèē áá[àìóí (3 ñíàð).

Ἀ[àìēyòðē äyñtb āāð {αετē éíñíí āā χαιτ̄yēyò. Íāāráē äyñtb āā ñāāíráò āāð øàðíēðē èñòèrēíēē íēēēb. Ἀyñòèē Ἀāāóðā[ííē Χομβ āā Ἀēèøāð Íāāíb. Íóíññēāàð[íē òñóíāó øíāēðāííā āāéíē áó āāēāē íóíòíç. Ñāìāðā[íē áóçóðāē éí äyñtb āāð ðíāíçò

ðaaíarè èeíó ðaí àà ñaíɓàóó àaaaè,ò. Íaáčyɓ àà íoíaaðèxàè àñàðè Àèèøáð Íaáíɓ “Ōaíñàò-òò-íòòà[àééèðéí”. Íòòíèèàè [èèíyò[í àç èí àñàð. Àà, íè “aaíøòè Àíñèφb ààð áíðàè [aíñy[áàò øóaaíè Ríçèçíaaè Ñèèñòíí áí Íaáíɓ àà Χομβ». Êíð áí èóυàò.

Ōíèøè íòñòàrèèíà: Íaðñèyè Íaáíɓ àà àaóíòè Χομβ.

Ààð íèíè àyñò ãèðèðòàí (2 ñíàò).

Íàɓèóííò ààð áíðàè Óíñòðóèíáíèèè Èáééíáóñ àà àñàðè ý “Íáñè[aòííà”. [aí+óí “Ríáóñííà” øy[ðàò áíøðàíè èí àñàð. Íòòíèèà àà íàɓíèáíàè áíàè “Ààð íèíè àyñò ãèðèðòàí”. Òà[èèèè [èèíyò[íè àà àyñòb ààðøèääøóaaè àñàð àà a[αμνιατι íí ààð {aètè èíðyçà.

Талгини мо[ияти дyстb дар шеъри Саъди Шерозб

“Àèèè ðóóáyé” (3 ñíàò)

Íàɓèóííò ààð áíðàè Ñàɓàèè Øáðíçb àà ýxoaè,òè ý. Rèðíàòè øáɓðè “Àèèè ðóóáyé”. Ààð øáɓð íàxoaí ðàáñèð øóaaíè àyñòèáó ðàòíraò áí íaáííè ðóá. {èðç èàðaaíè øáɓð. Êíð áí èóυàò.

Таърифи дyстb дар [икояи Áíèòà Íðòèríá “Ííè Ñàíàðraíá” (2 ñíàò).

Íàɓèóííò ààð áíðàè Áíèòà Íðòèríá àà èèòíá[íè ààðíè àà+à[í íààèøòàè ààé. Àà, íè [èèíyè “Ííè Ñàíàðraíá” áí ðàèíèèó ðà[ðèð áíðèè øóaaíè èí [èèíy ààð “Áíñòííè Ñàíàðraíá”. Ààð [èèíy ðàñàèð ,òòàíè raàðè ííè Ñàíàðraíá íàéáàñòà áí àyñòèáó ðàòíraò. Èççàóó èèðíèè íá[ííí íèøííàè àðèírè ðóá. [aáéáà áóðòàðè íá[íàòàyñò. Àà ðòòàèèè àyñòb áí Ríñèí áíç [aí øy[ðàò ,òòàíè ííó íííáíè Ñàíàðraíá.

Íààèøòàíè èíðè ðàòɓ ààð àñíñè íàòíè [èèíy.

Ōíèøè íòñòàrèèíà: íàíçóíàè Áàðíò Áíéríáèèá “Íá[ðííà”.

ÀÑÐÍÐÈ ÌËÀÌÈ ÁÀÇÀÁB

Óáàèä Ðàxàá — øíèðè àà+àáíí (3 ñíàò).

Íàɓèóííò ààð áíðàè ààéá. Íaáčyɓ àà íoíaaðèxàè øáɓð[íè Óáàèä Ðàxàá. Òàñàèðè íaáííè íá[íàòèáó [óíáðíáíá ààð øáɓð[íè ààéá. Íóáíðèrè ðòñòñèyò[íè ñèííó ñíèè àà+àáíí íààèøòà øóaaíè øáɓð[íè Óáàèä Ðàxàá. Rèðíàòè øáɓð[íè “Íáàðàí”, “Ííè ààðí”. Ààð èí øáɓð[í èòíáà ,òòàíè ý[ñíñíòè àà+àáíí. [èðç èàðaaíè øáɓð[íè Óáàèä Ðàxàá.

Хислат[ои бачагон дар гисси Áìéíxóí Øóçy[b “Íá àç èóxò íáíyä?” (2 ñíàò).

Íàɓèóííò ààð áíðàè Áìéíxóí Øóèy[b. Íòàðèááíè ðèñèàò[íè àà+àáíí ààð rèññà[íè “Íá àç èóxò íáíyä?”, “Áñàáó Ñàíàá”, “Áíúè øàèàððòáíá”. Òàñàèðè íá[íàòàyñɓ, ðóçyè àà+à[í àà èeíó áííèø ààð àñàð[íè ààéá. Àà, íè ñíð+àè “Ííè Áñàá” àç rèññàè “Íá àç èóxò máíyä?”. Íóíñèáàòè Áñàáó Ñàíàá àà ðàáèàò. À[áíèyòè rèññà ààð ðàðàèyè ýèíèíàèè àà+àáíí.

Òàøèèèè èíðè íòñòàrèèíà.

Íàçàðèyè àáááè,ò: íàɓèóííò ààð áíðàè ñíðòðàòè àñàðè áaaáb (1 ñíàò).

Ñàðáóçàøòè àà+àè øóí дар гисси Уафур Уулóm. (2 ñíàò).

Íàɓèóííò ààð áíðàè Уàóóð Уóèíí àà àñàðè ààé “Áà+àè øóí”. Àà, íè ñíð+à àç àñàð. Òí áíáíçàá ðàðàèòàðè [añàè[íèb áíøðàíè rèññà. Òàñàèðè {aètè àà+àáíí àà íóíñèáàòè íí[í íèñáàò àà øàðñíèè çíèè ààð àñàð. Áááàrí áóaaíè áóðyuaýb àà çàðàðè íí. Èà[çà[íè ðàíááíáàðè àñàð.

Íàçàðèyè àáááè,ò: íàɓèóííò ààð áíðàè ðàðàèòàðè áaaáb (1 ñíàò).

СИНФИ VI

(68 соат)

ХУШТАР ЗИ КИТОБ ДАР ХА{ОН ЁРЕ НЕСТ

Китоб-хазинаи маънавият (1 соат).

Китоб-манбаи дониш, хазиначи маърифат, воситаи му[имтарини омӯхтани [аёти инсон. Баъди ба вуҳуд омадани хат ва алифбо пайдо шудани китоб. Мавғеи китоб дар таълиму тарбия. А[амияти китоб дар тарбияи инсонии комил. Робитаи китоб ва адабиёти бадеъ дар инкишофи хамбият. Гуфта[ои адибони мумтозу муосири тохик дар таърифи китоб. Мавғеи китоб дар худшиносии инсон.

БАНИ ОДАМ АЪЗОИ ЯКДИГАРАНД

Дӯстон тохи сар (1 соат)

Панду [икмат[ои халғ дар бораи дӯстӣ ва рағбат. Асоси панднома[ои паёмбари ислом Му[аммад алай[иссаломро ташкил кардани [амин мавзӯ. Инъикоси вағдорӣ, ёрию бародарӣ, мӯнису ёвари [амдигар будан дар ин панднома[о. Вироат ва маънидод намудани панд[о.

Хониши мустарилона: мутолиа намудани зарбулмасалу мағол[о ва [адис[ои Му[аммад алай[иссалом, ки дар таърифи дӯстӣ, рағбат ва бародарӣ гуфта шудаанд.

Андар оини дӯст гирифтаг дар «Робуснома» (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи Унсурулмаолии Қайковус ва китоби ӯ «Робуснома». Ба оини дӯст гирифтаг бахшида шудани яке аз боб[ои он. Баёни мазмуни ин боб. Муло[иза[ои нависанда оиди дӯстӣ. Гав[ари асил будани дӯстӣ ва фикру муло[иза[о дар бораи он. Вироати [икоят[ои худогона аз ин боб ва баёни мазмуни он. Кор бо луғат.

Ифода ёфтани некӣ ва бадӣ дар асари Низомии Ганнхавӣ «Хайр ва Шар»

(3 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи зиндагиномаи адиб. Мазмуни иоявии [икояти «Хайр ва Шар». Хайр одами нек, хайрхо[, соғдил ва одамдӯст. Дар образи Шар ифода ёфтани хислат[ои бади баъзе одамон: мардумозорӣ, бера[мӣ, бахилӣ, фиребгарӣ, ноинсоғӣ. Ифода ёфтани ағида[ои инсонпарваронаи шоир дар достон. А[амияти тарбиявии достон.

Хониши мустарилона: мутолиа намудани достон.

{икмат[ои Саъдии Шерозӣ дар бораи дӯстӣ. (3 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи [аёт ва эҳодиёти шоир. Вироати шеъри «Бани одам аъзои якдигаранд» ва маънидод кардани он. Инъикоси масъалаи дӯстӣ, рағбат ва [амдилӣ дар [икоят аз порча[ои шеърии «Гулистон»-и

Саъдб. Дастӣ ёрб дароз кардан ба мӯ[тохон яке аз хислат[ои одамони олиханоб. А[амияти дӯстиву рафогат дар замони мо. Тавсияи шеър барои аз ёд кардан

Тавсифи дӯстӣ дар достони Амир Хусрави Де[лавб «Матлаъ-ул - анвор»

(3 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи зиндагиномаи адиб. Тарииби рафогат ва дӯстӣ, интихоби дӯст, сифат[ои рафиги нек, садогат ва вафодорб дар асар. А[амияти тарбиявии ашъори панду ахлогии адиб дар мавзӯи дӯстӣ. Тавсияи шеър барои аз ёд кардан.

Хониши мустагилона: мутолиа намудани достон.

Таърифи дӯстӣ аз назари {офизӣ Шерозб. (2 соат)

Вироат ва та[лили шеър[ои «Дарахти дӯстӣ биншон...», «Ёрб андар кас намебинам...». Ифодаи дӯстиву рафогат дар ин шеър[о. Ба дарахти боровар мушобе[кардани дӯстӣ. Ба[ори умр – киноя аз хавонб. Аз хавонб дӯстиро пойдору муста[кам доштан. А[амияти тарбиявии иазалиёти {офизӣ. Аср[о боз дар мактаб[ои кӯ[наву нав ва замони мо омӯхта шудани эҳодиёти адиб. {ифз намудани як иазали адиб ва муайян намудани вазни он. Кор бо луғат.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи киноя.(1 соат).

Мирзо Турсунзода – вассофи дӯстӣ. (2 соат).

Мирзо Турсунзода-шоири маъруфи тохик. Мавзӯи дӯстӣ ва рафогат яке аз мавзӯ[ои асосии ашъори Мирзо Турсунзода. Вироат ва маънидод намудани шеър «То тавонб дӯстонро гум макун». Инъикос намудани зарурияти дӯстӣ дар шеър. Мо[ияти тарбиявии шеър. Тавсияи шеър барои аз ёд кардан.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи шеър ва хусусият[ои он (1 соат).

Хонибек Рувног: «Агар ёрони ту бешанд» (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи зиндагиномаи шоир. Вироат ва баёни мазмуни шеъри «Агар ёрони ту бешанд...». Дар шеър ифода ёфтани садогати дӯстӣ ва мазаммати душманб.

Вироат ва маънидоди шеър[ои «Дӯстонро гум макун», «Чашми ман». Ба тариги мухаммас тазмин кардани шеъри Мирзо Турсунзода аз хониби шоир. Хонибек Рувног [амчун шоир ва тархумон пайвастананда ва муста[камкунандаи дӯстии халг[ои тохику ўзбек.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи тазмин ва мухаммас (1 соат).

ХОКИ ВАТАН АЗ МУЛКИ СУЛАЙМОН ХУШТАР

Ватан – модар (1 соат).

Ватан – ифтихор ва обрӯю эътибори [ар як ватандӯст. Модар якто – Ватан якто. Сухан[ои [икматнок, андарз[ои дар таърифи Ватан ва ватандӯстӣ

гуфташуда дар эходиёти шифо[ии халг ва адабиёти мумтозу муосир. Маънидод кардани баъзе аз он[о. Супориш барои аз ёд кардани он[о.

Ривояти «Томарис» (2 соат).

Дар ривоят тахассум ёфтани орзую омоли халг дар бораи [имояи Ватан. Корномаи Томарис [амчун ифодаи му[аббат ба Ватан. Мутолиа намудани порча[ои худогонаи ривоят ва маънидод кардани он[о. Кор бо луат.

Хониши мустагилона: ривоят ва афсона[ои дар мавзӯи Ватан ва ватандӯстӣ гуфташуда.

Ташкили кори хаттӣ дар мавзӯи «Ме[ри Ватан».

Васфи Бухоро дар шеър[ои Рӯдакӣ. (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи зиндагиномаи шоир. Шеър[ои зиёде дар мавзӯ[ои гуногун эҳод кардани адиб. Мавғеи шеър[ои дар васфи Бухоро навиштаи адиб. Вироати шеър[ои «Васфи Бухоро» ва «{ар бод, ки аз сӯи Бухоро ба ман ояд». Дар ин шеър[о инъикос ёфтани [исси ватандӯстӣ. Тавсияи шеър[о барои аз ёд кардан. Гуфта[ои адибон дар бораи Рӯдакӣ. Вироати порча аз [икояти таърихии Расул {одизода «Бӯи хӯи Мӯлиён» ва баёни мазмуни он.

Ёди Ватан дар шеър[ои Камоли Хухандӣ. (3 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи зиндагиномаи шоир. Бинобар дур аз Ватан афтоданаи дар мавзӯи Ватан шеър[о эҳод кардани шоир. Вироати шеъри «Дар ёди Ватан» ва маънидод кардани он. Тасвири ҷарибӣ ва азоби он дар шеър. Инъикоси [исси ватандӯстии шоир дар ин ҷазал.

Назари адабиёт: маълумот дар бораи ҷазал (1 соат).

«Инъикоси ға[рамони халқи тоҳик дар осори Садриддин Айнӣ (3 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи адиб. Дар мавзӯ[ои таърихи дури халқи тоҳик навишта шудани «Ра[рамони халқи тоҳик Темурмалик». Баёни мухтасари асар. Дар он инъикос ёфтани [исси ватандӯстии адиб аз хониби Темурмалик. Тасвири ёди ёру диёр дар симои Темурмалик. Мутолиа намудани порча аз асар. Ташкили кори мустагилонаи хаттӣ. Тавсия намудани мутолиаи «Ра[рамони халқи тоҳик Темурмалик» ва «Исёни Муганна» барои хониши берун аз синф.

{исси ватандӯстӣ аз назари Сотим Улузода. (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи адиб. Баёни мухтасари мазмуни [икоя. Дар он ифода ёфтани [исси ватандӯстӣ ва мубориза дар ро[и озодии Ватан. Мазаммати хиёнат ба Ватан дар он. Муайян намудани хислати ға[рамони асосии [икоя. Навиштани кори хаттӣ аз рӯи [икоя. Тавсияи гиссаи Сотим Улузода «Ривояти суҷд» барои хониши берун аз синф.

Инъикоси Ватан ва ватандўстб дар шеър[ои Лоиг Шералб. (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи шоир. Рисме аз шеър[ои Лоигро ташкил намудани ашъори дар васфи Ватан ва ватандўстб гуфташуда. Рироати шеъри «Ватан сар мешавад аз га[вора». Маф[уми Ватан дар маънои танг ва васеъ. Аз га[вора оиоз ёфта, бо остонаву боми хона, де[аву но[ия боло рафта то ба кишваре, ки дар он кас зиндагб мекунад, расидани маънои вай. Ўзбекистон Ватани со[ибистиглоли мо - дар муродифи шеъри Лоиг, ки Тохикистонро чун Ватани худ э[тиром мекунад. Тавсияи шеър барои аз ёд кардан.

Ўзбекистон дар эҳодиёти Абдулло Орифов (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи шоир ва ва шинос будани номи ў ба хонандагон [амчун муаллифи Суруди миллб - Гимни Ўзбекистон. Инъикоси истиглоли Ўзбекистон дар эҳодиёти Абдулло Орифов. Рироат ва баёни шеъри «Ўзбекистон» (дар тархумаи Саидалб Маъмур). Дар шеър ифода ёфтани [исси ватандўстб ва ифтихор аз он. Тавсияи шеър барои аз ёд кардан.

Ме[ри Ватиан аз ниго[и Расул Уамзатов. (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи адиб. Муаллифи як гатор шеърӯ дoston[о будани Расул Уамзатов. Дар он[о иниикос ёфитани мавзў[ои Ватан, модар, дўстб ва иайра. «Доистони ман» - китоб дар бораи Ватан. Дар он тасвир ёфтани му[аббати нависанда нисбат ба Ватан ва одамони он. Дар кухое набошад, дар ёди Ватани ма[буби худ будани нависанда. {ар як вахаб хоки Ватан – бе[тар аз тамоми гасру кошона[ои диёри дигар. А[амияти асар дар тарбияи ватандўстии донишомўзон. Тавсияи мутолиаи порча[о аз «Доистони ман» барои хониши берун аз синф.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи га[рамони асари бадеб (1 соат).

ДОНИШ АНДАР ДИЛ ЧАРОҶИ РАВШАН АСТ

Дониш талабу бузурги омўз (1 соат).

А[амияти илму дониш дар такомули маънавб ва пешрафти зиндагии инсон ва хомеа. Магоми баланди ситоиш ва тарииби илму дониш дар эҳодиёти да[онакии халг ва адабиёти мумтози тохик. Рироати намуна[о аз он[о. Дар эҳодиёти шоирони мумтоз мавгеи васеъ доштани а[амияти амалб ва назарии илму дониш барои бе[будии зиндагии инсон. Сифати асосии инсони комил [исоб ёфтани донишмандб аз назари гузаштагон.

Хониши мустагилона: панду [икмат[ои Абўабдулло Рўдакб, Абулгосим Фирдавсб, Низомии Ганхавб, Саъдии Шерозб, Абдура[мони Хомб дар таърифи илму дониш. Аз ёд намудани порча[о аз он[о.

Манфиати донишу хирад аз назари Абўшакури Балхб (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи адиб. «Офариннома»-асари панду ахлоғ. Мавзӯи ситоиши хирад ва дониш дар асар. Ғарбияи инсон – мағсад ва ӯяи асосии маснав. Фикр[ои ғарбияв – ахлоғии шоир дар маснав. Андеша[ои шоир дар бораи шарт[ои мағом ва нағшу манфиати донишу хирад.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи маснав (1 соат).

Ситоиши хирад дар «Шо[нома»-и Фирдавс (2 соат).

Мағоми хирад дар «Шо[нома». Хирадро нахустофариниш, чашми дил ва нига[бони хон сифат кардани шоир. Ғариби дониш ва а[амияти илму маърифат дар рушду камоли маънавии инсон. Маънидод намудани байт[ои худогона. Кор бо луат.

Хониши мустағилона: «Гуфтор андар ситоиши хирад» аз «Шо[нома».

Донишомӯз дар «Куло[и се[ронок» -и Х. Техтабоев (2 соат).

Маълумот дар бораи адиби бачағони ўзбек Худойберд Тўхтабоев. Баёни мазмуни мухтасари асари ў «Куло[и се[ронок». Асоси асарро ташкил кардани саргузашти донишомӯзи синфи шашум {ошимхон. А[амияти ӯяв-ғарбиявии асар дар ташаккули тағаккури бачағони муосир дар ру[и истиғлоли милл. Барои хониши мустағилона тавсия намудани асар.

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи асари саргузашт (1 соат).

{АР КИ НОН АЗ АМАЛИ ХЕШ ХЎРАД

Ме[нат- асоси зиндағ (1 соат).

Инъикоси ме[нат ва ме[натдўст дар эҳодиёти да[онакии халғ. Мо[ияти зарбулмасал ва мағол[ои дар ин мавзў гуфташуда. Дар ағсона[ои халғ тасвир ёфтани [аёти мардуми ме[нат. Дар аксар мағрид иалаба кардани шахсони ме[нат аз болои мардуми танбалу корғурез. Ғарави ободии мамлакат ва фаровонии хомеа будани ме[нат. Панду [икмат[ои бузурғон дар таърифи ме[нат ва ме[наткаш.

Тавсияи аз ёд кардани зарбулмасал ва мағол[ои дар таърифи ме[нат гуфташуда.

Шеър[ои ба [унармандон бахшидашудаи Сайидои Насаф (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи адиб. Дар замони зиндағии шоир инкишоф ёфтани [унарманд ва эътибори мардум ба он. Аз табаға[ои [унармандон будани бисёре аз шоирони [амон замон, аз хумла худи Сайидои Насаф. Дар бисёр шеър[ои Сайидо тасвир ёфтани [аёти [унармандон. Вироат ва баёни шеър[ои «Дар таърифи Хоха Шафеи нағгош», «Дар таърифи нонво». Дар ин шеър[о истиғода шудани санъат[ои шеър аз ғабил муболиға, ташбе[, истиора ва иайра. Ба наср барғардонидани шеъри «Дар таърифи Хоха Шафеи нағгош». Кор бо луат.

{икояти «Пири хоркаш» (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи Абдура[мони Хом ва эҳодиёти ў. Инъикос ёфтани ӯяи баланди шарағнокии ме[нат ва а[амияти он барои

сарбаландию озодии инсон дар [икояти «Пири хоркаш». Дар [икоят инъикос ёфтани сарчашмаи бузурги [аёти инсон будани ме[нат. Тахассум ёфтани образи инсони ме[наткаш ва ме[натдўст дар [икояти «Ша[рб ва рустоб». А[амияти тарбиявб ва ахлогии [икоят[о.

Хониши мустагилона: гироати [икоят[ои Хомб.

Марк Твен: шо[у гадо бошад баробар (2 соат).

Маълумот дар бораи Марк Твен ва асари ӯ «Шо[зода ва гадо». Баёни мухтасари боб[ои «Мулоготи Том бо Шо[зода».Тарзи зиндагии оилаи Том ва машиулияти он[о. Ба дарбор назди Шо[зода ро[ёфтани ӯ. Инъикоси а[воли халги ме[наткаш дар асар. Муносибати нависанда бо табага[ои болоии хамъият дар бораи баробар будани [угуги инсон - чи шо[ва чи гадо. Тасвири уоя[ои олии нависанда дар асар.

Хониши мустагилона: боб[ои «Том дар роли асилзодагон», «Ба Том таълим меди[анд».

Назарияи адабиёт: маълумот дар бораи образи бадеб (1 соат).

{УНАР – ДАВЛАТИ ПОЯНДА

{унар аз дониш (1 соат).

Одами со[иб[унар - инсони бофар[анг. Ривохи касбу [унар[о - омили асосии инкишоф ва тарағғиёти моддии хомеа. Мазмуни васеъ доштани маф[уми «/унар». Шуул[ои хисмонб ва аглиро дар бар гирифтани он. Ривохи [унар[о ва тарбияи мутахассисони со[иб[унар - гарави тарағғиёти Ватан. Зарбулмасал ва магол[ои халгб, панду [икмат[о дар таърифи [унар ва [унармандб. А[амияти тарбиявии он[о. Аз ёд кардани он[о.

Андарз[о доир ба [унар (2 соат).

Вироати андарз[о. Шар[и мазмуни он[о. Андарз[ои дар васфи [унар гуфтаи Фирдавсб, Саъдб, Носири Хисрав, Абдура[мони Хомб, Алишер Навоб ва дигар адибон. Хусусият[ои тарбиявии он[о. Барои аз ёд кардан тавсия намудани андарз[о доир ба [унар. Кор бо луат.

«Дар баёни фойда[о ва гоида[ои касбу [унар ва гобилият»

(2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи Мирзо Бархурдор ва асари ӯ «Ма[буб-ул-гулуб». Баёни боби «Дар баёни фойда[о ва гоида[ои касбу [унар ва гобилият». Яке аз вазифаи падар будани ба фарзанд илму [унар омўзондан. Мо[ияти ин маъни дар асоси [икояти дар боби мазкур овардашуда. Дар [ар гуна вазъият уолиб омадани марди со[иб[унар. Маънидод кардани порча[ои шеърии [икоят. Кор бо луат.

Устоду шогирдб - мероси ахдон. (2 соат).

Маълумоти мухтасар дар бораи нависанда Фазлиддин Му[аммадиев. Радри инсон ва ме[нат дар [икояи «Хиёбони Нодар». Мазаммати нотавонбинб ва бахилб дар [икояи «Рўзи дафни Усто Огил». Тахассум ёфтани

масъалаи му[ими ахлоғ-ихтимоии замони [озира дар [икоя. А[амияти тарбиявии [икоя[ои адиб.

Хониши мустагилона: мутолиа намудани [икоя[о ва баёни мазмуни он[о.

Шумо адабиёт омӯхтед. (Мавзӯи хотимаб, 1 соат).

Омил[ои асосии тасвири адабиёти бадеб дарк кардани худшиносии инсонии комил. Тан[о дар сурати майли худшиносӣ доштан дигаронро [ам шинохта тавонистани инсон. Воситаи хуб будани адабиёти бадеб дар ин бобат. Магоми адабиёти бадеб дар ташаккули инсонии комил. А[амияти асар[ое, ки дар давоми соли та[сил омӯхта шудаанд ва дар хотири наврасон абадӣ нагаш бастанӣ он[о.

Робитаи байни фан[о (вобаста ба [амаи мавзӯ[о). Забони тохикб: ба тартиб даровардани материал[ои иншо; нагшаи мураккаб; нагли пурра ва мухтасари матн бо унсур[ои тасвири бино, табиат ва рафтори одамон. Таърих: муносибати адабиёти бадеб бо таърихи Ватан; инъикоси воқеа[ои таърихӣ дар асар[ои бадеб.

Хамӣ соат[о:

Барои омӯзиши асар[о- 50 соат

Барои кор[ои хатг- 12 соат

Барои такрор- 4 соат

Барои сў[бат оиди асар[ои мустагилона ва хониши берун аз синф тавсияшуда- 2 соат

Матн[о барои аз ёд кардан:

Зарбулмасал ва мағол[о дар бораи китоб, илм, дониш, ме[нат, [унар (интихобан).

Панду андарз[ои адибони мумтоз дар таърифи китоб, илму дониш ва [унар (интихобан).

Абеабдулло Редакб «Васфи Бухоро».

Саъдии Шерозб. «Бани одам аъзои якдигаранд».

Камоли Хухандб. «Дар ёди Ватан».

Мирзо Турсунзода. «То тавонб дестонро гум макун», «Ватан».

Лоиг. Ватан сар мешавад аз га[вора.

Абдулло Орифов. «Ўзбекистон»

Аз шеър[ои шоирони ма[аллб, ки дар таърифи Ватан, илму дониш, ме[нату [унар, дўстиву рағоят, китобу мактаб навишта шудаанд.

Асар[о барои хониши берун аз синф

Саъдии Шерозб. «Гулистон».

Абдура[мони Хомб. «Ба[ористон»

Садриддин Айнб. «Ра[рамони халқи тохик Темурмалик», «Исёни Муганна».

Сотим Улуззода. «Ривояти суҷд».

Мирзо Турсунзода. «Риссаи [индустон».

Фазлиддин Му[аммадиев. «Рӯзи дафни Усто Оғил», «Сози Мунаввар».

Лоиг. Махмўаи «Хоки Ватан».

Болта Ортигов. «Полвон»
Худойбердб Тўхтабоев. «Куло[чай се[рнок».
Расул Уамзатов. «Доистони ман»
Марк Твен. «Шо[зода ва Гадо».
Аслиддин Рамарзода. Гулистони адаб.

Талаботи асосб оид ба дониш, ма[орат ва малакаи донишомўзони синфи VI

Донишомўзон бояд донанд:

- дар алогаи узвб будани вогеа ва га[рамон[ои дар асари бадеб тасвиршуда;
- хусусият[ои асосии жанр[ои адабии маснавб, достон, иазал. {икоя, гисса ва жанр[ои дигари адабиюро, ки дар хараёни дарс омўхта шудаанд;
- хусусият[ои ба худ хоси образи бадеб, забони асари бадеб, адабиёти ахлогб, га[рамони асари бадеб барин унсур[ои назарии адабиёт.

Донишомезон бояд тавонанд:

- нагл кардани мазмуни асари бадеб;
- тавсиф кардани фазилят[ои асосии га[рмони асари бадеб;
- бошуурона ва буррою ифоданок хондани матн;
- сохтани нагша барои нагли хаттб ва да[онии баёни га[рамони асари бадеб ва дар асоси [амин нагша [икоя карда додани матн;
- озодона истифода бурда тавонистан аз китоби дарсб ва адабиёти барои хониши мустагилона тавсияшуда.

Намуд[ои асосии баёни да[онб ва хаттб аз адабиёт барои синфи VI

Да[онб:

- ифоданок хондани асар[ои ба жанр[ои гуногуни адабиёти бадеб мансуб;
- нагл намудани матни гироатшуда ва муносибат баён кардан ба он;
- шар[дода тавонистани хусусият[ои ба худ хоси га[рамон[ои асари бадеб;
- фа[монидани маф[ум[ои назарии адабб ва нишон додани мавгеи он[о дар ифодаи мазмуни асари бадеб.

Кор[ои хаттб:

- мустагилона ифода карда тавонистани мазмуни асар[ои дар синф хондашуда;
- тартиб додани нагшаи содда ва мураккаби асари хурди эпикб ё боб[ои худогонаи асари калони эпикб;
- дар асоси [амин нагша баён кардани фикру муло[иза[ои шахсб;
- навиштани лав[а[ои адабб-бадеб дар заминаи муло[иза[о нисбати [аёт, му[ити атроф, мактаб ва иайра.

ÑÈÍÓÈ VII

(68 ñîàò)

Ìóràäèià (1 ñîàò).

Àääáè, òè áääåb àà ìí[èyòè ìí. Àääáè, ò [àì÷óí àîñèòàè òààííí ààð òàðáèyè èíñíí. Ààð øàèèè íàçì àà íàñð òà[áááóè àà òàøàèéóè, áèè áääáè, òè áääåb. Àç èàèìè ìàýíèàíðè ðààíí èáíðàò áóääíè ìñíðè íàñðb. Áîðè ààçió roðèy àà ñàíýàò[ìè áääåb áóääíè íàçì. Øìèð ìíèèàà øóääíè ýõóäèíðíè øåýð àà íàèèñàíàà ìíí àíøòàíè íðàðáíàáíè àñàð[ìè íàñðb. Áà àîñèòàè íàðàç[ìè áääåb àà øóóð àà [èññè, òè íààíí òàýñèð ðàñííèèàáíè øíèðó íàèèñàíàáíí. {æт àà [íàèñà-àíràà[ìè ìíðí àà àîñèòàè ñóðàí àèñ íàíóääíè áääáè, ò àà àç èí ðý ñàíýàòè ñóðàí ìíí àèðèòòàíè ìí. Áíèèø àà xà[ííòà[ìèè èíñííðí ààñàý íàíóääíè áääáè, ò àà ààðìè àìèròàð òà[ìèèàíè ìí[èyòè [àð yè [íàèñà èyíàè ðàñííèèàáíè ìí. Íààràè áääáè, ò ààð òàðáèyè èíñííè èííèè ààð øàðìèòè èóíóíèè èñòèrèíèè ìèèèb.

АДАБИЁТИ ТОХИК

Эҳдиёти да[онакии халг àà ðóñòñèyòðíè àà ðóá òíñè ìí (2 ñîàò).

Ìíèè[ìè íàèáíøàáèè àñàð[ìè áääáè, òè øèòí[b. Æàíð àà íàáý[ìè ìí. Æàíð[ìè ìàýíóèè эходиёти да[онакии халг òíxèè. Íàáçýý àà íóíààðèxàè ìí[ì. Ààð àñàð[ìè áääáè, òè øèòí[b èòíàà , òòàíè ìðçóáó óíèá[ìè ðàèr, èøró íó[áááàò, Áàòàí, rà[ðàííb, íà[íàò àà uàéðà. Мавгеи рубоб дар эходиёти да[онакии халги тохик.

Èèòíá[ìè халгb àà íàñðí ðèáíyтb. Íàýèóíò ààð áíðàè èèòíá[ìè “{àçíðó yè øáá”, “×íð ààðááø”, “Ñà, [àòè [íòàí”, “Ñàíàèè àé, ð”. “Áà, íè ñàððáóçàøèè ààðááøè áääáè” àç “×íð ààðááø”. Èíýèèíè ðèñèàò[ìè íàèè èíñííb: íà[ðóáííb íèñààò àà íàààð àà модар, íèè[èíàтb, ñàòíààò, àíííb, ààèáðb, èíðñíçb àà íà[íàòäyñтb ààð àñàð. Íàçàííàòè ðèðáááàðb àà ìííàðåb. Á[àìèyòè òàðáèyèèè àñàð.

Íàçàðèyè àääáè, ò: íàñðí ðèáíyтb àà ðóñòñèyòðíè ìí (1 ñîàò).

Àääáè, òè rääèì (4 ñîàò).

Òàýðèòè áóðó ààðíç àà áääáè, òè áíèðí ñí[èá áóääíè ðàèrè òíxèè. Áà ààðàxàè øóóðííèb àà xà[ííàíèèè íààííè rääèì àíàáñòà áóääíè áääáè, òè èí áààðà. Ààð øàèè[ìè øèòí[b èáòèáí àèðèòòàíè áääáè, òè rääèìà.

Íàýèóíò ààð áíðàè òñòòà. Íàýíèè [èèyò, ðèáíyò, àðñííàðí ñí[èá áóääíè ìí ààð øàèèè xàíý “àñíòèð” ìíèèàà øóääíè àáè.

Áñíòèðè Èáñíàðñ (Áíáíàðä) àà Èèìà (Xàìøää). Ààð àñíòèð èòíàà, áèè òàñàááóðíòè [àèðàòàíàáçè ìàðáóíè rääèì ààð ðóñòñèè íàèáíèèèè íèàíó íààí àà àø, áó [íàèñà-àírèà[ìè òàáèàò.

Íàýèóíò ààð áíðàè ñóðóá[ìè rääèìà. Ñóðóáè Ìèòòà (Íà[ð). Ñóðóáè [àííà, ñóðóáè Áíà[èòà àà uàéðà. Rèðíàò àà ìàýíèáíàè ìíð÷àà àç “Ñóðóáè Íà[ð”.

Àáááè,òè ðàððèи àááðàè ráàèи àà íàíóíà[íè íí. Ààð çàáíí[íè àááñòíь, ñóуàь, ìðть, ìà[èààь àà уàéðà èíøí øóààíè àáááè,òè ðàððèè ráàèи. “Àááñòí” — èèòíàè ìóàáááñè àèíè çàðáóøть àà èү[íàðàðèи íàíóíàè ìñíðè òàьðèðь, òàð[àíàь àà àááàь. Òàьèèíòè àèíè çàðáóøððí òàðí àèðèðòàíè “Àááñòí”. Ìàьèóíò ààð àíðàè Çàðáóøð. Ìóáíðèçàè áó róááàè àà [àì ìóííàè — íàèь àà àáàь, ðààøàíь àà òíðèèь, ðíñò àà áóðү [àì÷óí àñíñè òàьèèíòè Çàðáóøð. À[óðà ìàçàí ([óðíóç) — òóáíè ìèь [íèè òàííè róááà[íè íàèь ààð ìèàì. Àç хàá[àðè ìàèèà ñíçíí ,òòà, ìòàðèàáíðè [àíàè áááè[í áóááíè À[ðèíàì.

Àááðàè ìàèàíèø àà Ààòàíè “Àááñòí”. Ààð “Àááñòí” ààьáàð øóááíè ìàðáóì àà [àèтè ìóèèь. Çàðððèуòè ðèáíх àíááíè àá[ííь àà ÷íðáíáíðь, ìàðñòñàí ìàèèàèíðь. Àðçèøè òàðàèуáь-àðèíтèè àñàð. Øèíðè “áóòòíðè íàè, ðàòòíðè íàè, ìèíáíðè íàè” àà ì[èуòè íí. Ìàçàííàðè áóðèи ààð àñàð. À[àìèуòè àáááèè “Àááñòí”. Àíò[í — ñóððá[íè “Àááñòí” àà ààð ìí[í èíьèèñ èòòàíè ðèñèàð[íè íàèи èíííь.

Хàøíè 2700 ñíèààèè “Àááñòí” àà àà [àìèи ìóííèààð àà çàáíí[íè тохикь àà үçááèь òàðхóíà àà ìàøð øóááíè íí.

Рèðíàòè ìð÷à[í àç àñàð. “Àááñòí” àà çàííèè íí. À[àìèуòè “Àááñòí” ààð òàøàèèóèè ìàьíàèуòè èíííèè èìðүçà.

Àáááè,òè ìà[èààèè àøèíь àà ñíñíь. Ìàьèóíò ààð àíðàè àíñòííè “ááíðè Çàðèðí” àà ìàçóíàè “Àáðàðòè àññóðèè”. Àíáàðçííàè àáááè,òè ìà[èààь.

Àíáàðç[íè Áóçóðáíà[ð àà Òóñðààè Àíуøàðáíí.

Òàðхóíàè “Èàèèèà àà Àèíà” àà ìà[èààь. À[àìèуòè àáááèèòè ìà[èààь ààð òàøàèèóèè àáááè,òè ìóíòíçè òíхèè.

Ìàçàðèуè àáááè,ò: ìàьèóíò ààð àíðàè àñàð[íè ìàíáó àðèíь àà òàíñèèь (1 ñíàò).

Àáуáááóèèèè Ñүááèь (4 ñíàò).

Òàðхóíàè [íèè Ñүááèь. Àà[ñ[í ààð àòðíòè çíàáí[è øíèð àà àç ðуè ìàьèóíòè ìàíáàь[í ààð àòðíòè Ñàìàðràíà àíгàь áóááíè àá[àè Ñүááè.

Ìuíçè òàьíèèуòè øíèðèè Ñүááèь ààð Ñàìàðràíà àà àà ààðáíðè Ñíííè,í èàøèàà øóááíè ү. Ìàьèóíàíèè ухóàè,òè øíèð ààð ààðáíð àà òíáíè Ìàèèèóøòàðí àèðèðòàíè ү. Ñàááá[íè àç ààðáíð ðííàà øóááíè Ñүááèь àà ñíè[íè ìèðè òíðè øíèð.

Ñүááèь øíèðè ñàðíà[ñóèè òàьðèðè àáááè,òè òíхèè. Ìààçуь àà æàíð[íè àñíñèè àøьíðè àíèèííàèè øíèð. Ñүááèь — øíèðè ðàñèààñàðí. ðàñèàà[íè Ñүááèь àà ìààь[íè íí. Òàьðèð àà ñàáááè ухóàè øóááíè ðàñèààè «Àуè хуè Ìуèè,í».

Рèðíàò àà ìàьíèèíàè ðàñèàà. Ìàьèуíò ààð àíðàè ðàñèààè [íèèуè “Øèèíуò àç ìèðь”.

Ìàñíààè[íè Ñүááèь. Ìð÷à[íè àíèèííàèè “Èàèèèà àà Àèíà”.

Àðçè òàðàèуáèèè íí. Àèèàà[íè ìàíáó àðèíь ààð ìñíðè Ñүááèь.

À[àìèуòè ухóàè,òè Ñүááèь ààð çàííèè íí.

Øíèøè ìòñòàèèèíà: Дасул {íàèçíàà, “Àуè хуè Ìуèè,í”.

Ìàçàðèуè àáááè,ò: ìàьèóíò ààð àíðàè ñàíьàð[íè áááàь — òàøáà[, òàøðèñ, èñòèèðà àà ìóáíèèиà (1 ñíàò).

Àáóèííèè Òèðááàçь (5 ñíàò).

Хàðà,íè çèíááàèи øíèð. Òàьðèðè òàьèèò àà òàèèðèè “Øí[ííà”. Ñàááá[íè “Øí[ííà”-ðí ìàíàçèððòòàíè Ñóèòíí Ìà[íóàè Ùàçíààь àà ðèáíуò[í ààð èи òóñòñ.

Íaíaab[iè “Øí[iíà”. “Øí[iíà” [ai÷óí aĩñoíi[iè aĩñoèðb, rà[ðaiíib àà òabðèðb. Aĩñoíè “Ðóñoài àà Ñý[ðía”. Íaçíóíè íóðoãñàðè aĩñoíi. Àað aĩñoíi èðíaa, áèè íoáíðeçàè íàèb àà áaab. Èíβèèíñè íàèðó [èèããàðèè róããã[iè áaab àað aĩñoíi. Èðíaa, áèè áíããøà[iè áaðáíãÿñtb, íó[áááaòè íãããðó òaðçáíã àà íãñβàèà[iè χαíãó ñóè[àað àñàð. Àað øaðñèÿòè Ðóñoài èðíaa, áèè íã[èããíib, àãèãðb àà ðèñèàð[iè íèèè íããib. Ñý[ðía — íã[èããíi áááíè àãèã áãtàχðéãã. Õèðãòòàè àãñèñã[iè róããã[iè áaab àãðãèããíè ÿ. Áí ðèñèàð àà òñoñoñèÿò[iè ííχÿè Ρíáóñøο[àà Àððíñè, á áíããñòà áóããíè ñããããè èóøòàøããèè íèñàð àç χοίεáè íãããð. Ρèðíãò àà íãβíèãíãè ñð÷-àã àç áíãè “Èóøòà øóããíè Ñý[ðía àç àãñòè Ðóñoài”. Íãðãçè Æóðãíòãðèã àað aĩñoíi àà íóííñèããòè Õèðãããcb íèñããòè çáí. Áãðãíãðããðb àà [èíÿè Áãðáí àç áããíããí [ai÷óí uíÿè aĩññèè “Øí[iíà”. Àað ñèíi rà[ðaiíiè íãðèãçèè “Øí[iíà” — Ðóñoài èðíããøããèè èí uíÿ. Õããññóíè àρéó èãðíè, øóχoãòó rà[ðaiíib, òããíñèρ áóçóðãèè èíñíí áóããíè Ðóñoài. “Øí[iíà” [ai÷óí àñàðè òãðãèÿãb-ãðèírb. Íãñíè áóçóðãè ðèðãã àað àñàð. Øÿ[ðãòè χãííèè “Øí[iíà” àà àðçèøè áãèãíãè íãβíããèè íí àað çãííè íí.

Íãçðèÿè àüããè, ò: íãβéóííð àað áíðãè æáíðè [áíñã àà [áíñãè íèèèb-rà[ðaiíib (1 ñíãò).

Õíèøè íóñòàρèèíã: “Aĩñoíè ðãçíè Æóðãíòãðèã áí Ñý[ðía”.

Абѣалб еáíè Ñèíí (3 ñíãò).

Çèíããèííãè Èáíè Ñèíí. Øÿ[ðãòè χãííèè Ñèíí.

Èáíè Ñèíí — íèèèè ρíócb. Ñèíí — øíèð. Íããçÿ[iè àñícb, íóíããðèχãè uíÿãèè íñíðè íãçíèè Èáíè Ñèíí. Õñoñoñèÿò[iè [ãñãè[ièèè àøβíðè Ñèíí. Ρèðíãò àà òã[èèèè íáíóíã[i àç àñíðè Ñèíí.

Õíèøè íóñòàρèèíã: [èèÿò[iè χãñrb àað áíðãè Èáíè Ñèíí.

Ííñèðè Õóñðããè Ρóáíãè, íb (3 ñíãò)

Ñãðíããèøòè Ííñèðè Õóñðãã. Õãããããøéíðè ðèèðb àà ñãèðó ñãòãð[iè òÿèííèè ÿ. Áíçããøð àà Õóðíñíí àà òããèuó òãøãèρè àρèãã[iè íãç[ããè èñííèè. Ñíè[iè íðèðè óíð. Õãβíèèÿòè áãããèè Ííñèðè Õóñðãã. Áããíè àøβíð. Íãñíããè[iè “Ðÿøíèííã” àà “Ñãíããòííã” àà àñàðè íãñðèè “Ñãòãðííã”-ðí òãðí ãèðèðòãíè íãðíñè áãããèè Ííñèðè Õóñðãã. Õãíρèãè èèèãò[iè χãíβèÿtb, çóéíó çíèèb, øíèðííè íãããí[, ðÿ[iíè, íè íóòããññèã àà [èíÿè íáíðèãò[iè à[èè íã[íãò, òãøãèρè [èèãòó íãðèðòãòè èèíí àà àðèíρè [áíèããè èíñíí àað íñíðè øíèð. Ρèðíãò àà íãβíèãíãè øãð[iè “Àað íãèb”, “Àað èãíçíðb”, “Àað [ãρρè ñãíβãòããðíí” àà “Àað [ãρρè èãøíããðçíí”.

À[áíèÿòè òãðãèÿãb – àðèírb àà íãðèðòãòèèè àøβíðè Ííñèðè Õóñðãã. “Ñãòãðííã”-è Ííñèðè Õóñðãã àà à[áíèÿòè íí àað òãβðèðb áãããè, òè óíχèè.

Íãçðèÿè àüããè, ò: íãβéóííð àað áíðãè æáíðè ñãòãðííã (1 ñíãò).

Õíèøè íóñòàρèèíã: ñð÷-ã[i àç “Ñãòãðííã”.

Õíãðè Õãé, ï (3 ñíãò).

Χãðã, íè çèíãããèè Õíãðè Õãé, ï. Íóñíðèðòè Õãé, ï àà Ñãíãðãíã àà íuίçè øÿ[ðãòè èèèè ÿ.

Õãé, ï íèèèè òãèèãñóð àà øíèðè ðóáíèñãðí. Õñoñoñèÿòè òãèñãñb íãéãí èãðããíè æáíðè ðóáíb àað ÿχoãè, òè Õãé, ï. Èíβèèíñè íãñíí áóçóðãb èíñíí àað ðóáíè, òè øíèð.

Uíy[íè [aɛ̃t̃ãỹñt̃b̃ ẫã ð̃ẽí̃ãẽp̃ í̃ãẽí̃ãð̃ãñ̃õb̃ ããð̃ ð̃õãí̃è̃,òb̃ ý̃. Í̃ãñ̃b̃ãẽãẽ ç̃ẽí̃ãããẽp̃ í̃ãð̃ã̃, ũãí̃ẽí̃ãò̃ ø̃õí̃õð̃ããí̃ẽ ẫãr̃ò̃, í̃ñ̃í̃ẽãí̃ð̃ẽẽ í̃ẽãí̃õ í̃ããí̃õí̃ ð̃ãõð̃í̃ ã̃ẽð̃ẽõõãí̃ẽ ð̃õãí̃è̃,òè̃ ø̃í̃ẽð̃.

Í̃ã[ñ̃õẽẽ ò̃ãò̃ãẽẽõð̃ẽ ý̃x̃õãb̃-ẫãã̃ã̃ẽẽ í̃ẽẽí̃ẽ ð̃ãẽẽãñ̃õõ á̃õã̃ãí̃ẽ ð̃õãí̃è̃,òè̃ Õ̃ãé̃,í̃.

R̃ẽð̃í̃ãò̃ ẫã í̃ãb̃í̃ẽãí̃ãẽ í̃ãí̃õí̃ã[í̃ ãç̃ ð̃õãí̃è̃,òè̃ Õ̃ãé̃,í̃ ẫã [è̃õç̃ ẽãð̃ããí̃ẽ í̃í̃[í̃.

Í̃ãç̃ãð̃ẽỹè̃ ãü̃ã̃ã̃ẽ,ò: í̃ãb̃ẽõí̃ĩò̃ ããð̃ á̃í̃ð̃ãẽ ẫãç̃í̃ẽ ð̃õãí̃b̃ ẫã ð̃ãð̃r̃ẽ í̃í̃ ãç̃ ä̃õá̃ãẽt̃b̃ (1 ñ̃í̃ãò̃).

Õ̃í̃í̃ẽø̃è̃ í̃õñ̃ò̃ãr̃ẽë̃í̃ĩã: [è̃ẽí̃ỹõè̃ Í̃ẽç̃í̃í̃ẽ Æ̃ð̃ý̃ç̃ẽẽ Ñ̃ãí̃ãð̃r̃ãí̃ãb̃ ãí̃ẽð̃ ẫã Õ̃ãé̃,í̃ ãç̃ “×̃ã[í̃ð̃ í̃ãr̃í̃ẽã”.

Ó̃í̃ñ̃õð̃õẽí̃ãí̃ẽñ̃í̃ Æ̃ãẽẽí̃ãõñ̃ (3 ñ̃í̃ãò̃).

Í̃ãb̃ẽõí̃ĩò̃ ããð̃ á̃í̃ð̃ãẽ Ó̃í̃ñ̃õð̃õẽí̃ãí̃ẽñ̃í̃ Æ̃ãẽẽí̃ãõñ̃ ẫã ò̃ãb̃ẽẽõè̃ ẽẽõí̃ãẽ ý̃ “R̃í̃ãõñ̃í̃í̃ĩã”. {ãí̃÷õí̃ ãñ̃ãð̃ẽ ããð̃ç̃ãñ̃ò̃ãẽ í̃ãí̃ãõ ãð̃ẽí̃r̃b̃ б̃ỹð̃ãñ̃í̃ “R̃í̃ãõñ̃í̃í̃ĩã”.

Í̃ãñ̃b̃ãẽã[í̃ẽ ð̃ãí̃á̃í̃ð̃ãí̃ãẽ ç̃ẽñ̃õõ ç̃ẽí̃ãããí̃í̃b̃, ò̃ã[ñ̃ẽẽỹ ò̃ãb̃ẽẽí̃, ð̃õã̃ø̃ẽí̃í̃ç̃b̃, ñ̃ẽç̃ẽø̃ẽ ẽãñ̃ãõ [õí̃ãð̃, ñ̃ãí̃b̃ãõò̃ ẫãð̃ç̃ẽø̃, [õð̃í̃ãõè̃ í̃ãããð̃õ í̃ñ̃ããð̃ ẫã ũãẽð̃ãð̃í̃ ð̃ãõð̃í̃ ã̃ẽð̃ẽõõãí̃ẽ ãñ̃ãð̃.

R̃ẽð̃ãò̃ ẫã ø̃ãð̃[ó̃ í̃ãb̃í̃ẽãí̃ãẽ í̃í̃ð̃÷ã[í̃ ãç̃ á̃í̃ã[í̃ẽ “Á̃í̃ããð̃ ø̃ẽí̃í̃ð̃õãí̃ẽ r̃ãð̃r̃ẽ í̃ãã̃ãð̃õ í̃ñ̃ããð̃”, “Á̃í̃ããð̃ í̃ã̃ø̃ã x̃õñ̃ò̃ãí̃ ããð̃ ñ̃õð̃ãí̃ãí̃í̃b̃”.

Õ̃í̃í̃ẽø̃è̃ í̃õñ̃ò̃ãr̃ẽë̃í̃ĩã: á̃í̃ã[í̃ẽ “Á̃í̃ããð̃ ð̃õð̃ý̃õãí̃b̃ ẫã ãò̃ç̃õí̃ẽẽ [õí̃ãð̃”, “Á̃í̃ããð̃ ãỹñ̃õ ä̃õç̃ẽã̃ãí̃ ẫã ð̃ãñ̃í̃ẽ í̃í̃” ãç̃ “R̃í̃ãõñ̃í̃í̃ĩã”.

Í̃ẽç̃í̃í̃ẽ Æ̃ãí̃x̃ãã̃b̃ (4 ñ̃í̃ãò̃).

Ç̃ẽí̃ããã̃ẽí̃í̃í̃ãẽ Í̃ẽç̃í̃í̃ẽ Æ̃ãí̃x̃ãã̃b̃. Õ̃ãb̃í̃ẽẽỹõè̃ ãã̃ã̃ã̃ẽẽ Í̃ẽç̃í̃í̃b̃.

Í̃ẽç̃í̃í̃b̃ — ø̃í̃ẽð̃ẽ í̃ãã̃í̃ããð̃ ẫã ý̃x̃õãẽí̃ð̃ẽ “Õ̃ãí̃ñ̃ã” — ãñ̃í̃ñ̃ãõç̃í̃ð̃ẽ á̃í̃b̃ãí̃ãẽ ð̃ãí̃ñ̃ãí̃ãã̃ẽç̃b̃ ããð̃ ãã̃ã̃ã̃ẽ,òè̃ Õ̃ãð̃r̃. Í̃ãñ̃í̃ãã̃b̃ ẫã ãí̃ñ̃õí̃í̃[í̃ẽ ò̃ãð̃ẽẽã̃ẽẽ “Õ̃ãí̃ñ̃ã”. Í̃ãã̃ç̃ý̃b̃ ẫã í̃õí̃ããð̃ẽx̃ãẽ í̃í̃[í̃. “Í̃ãð̃ç̃ãí̃-ø̃ẽ-ãñ̃ð̃í̃ð̃” [ãí̃÷õí̃ í̃ãñ̃í̃ãã̃ẽẽ í̃ãí̃ãõ ãð̃ẽí̃r̃b̃. Í̃ãñ̃b̃ãẽãẽ [ẽí̃í̃ỹẽ ãã̃í̃ẽãõè̃ ẽx̃õẽí̃í̃b̃ ẫã ò̃ãð̃ũẽã̃ẽ ãð̃ẽí̃r̃ẽ í̃í̃ẽ ẽí̃ñ̃í̃í̃b̃ ããð̃ ãí̃ñ̃õí̃í̃. Õ̃ã[è̃ẽẽẽ “Í̃ỹø̃ã̃ð̃ãí̃í̃ á̃í̃ ẫãç̃ẽð̃ẽ ð̃õã̃”, “Ñ̃õẽã̃ẽí̃í̃í̃ á̃í̃ ãã̃[r̃í̃í̃”, “Á̃í̃ñ̃õí̃í̃ẽ ñ̃í̃ãø̃í̃[è̃ ç̃í̃ẽẽí̃ ẫã í̃ãð̃ãẽ ð̃í̃ñ̃õã̃ỹẽ”, “Á̃í̃ñ̃õí̃í̃ẽ í̃ẽð̃ẽ ð̃ẽø̃ð̃ç̃ãí̃”.

Í̃ãã̃r̃ãẽ Í̃ẽç̃í̃í̃ẽ Æ̃ãí̃x̃ãã̃b̃ ããð̃ ãã̃ã̃ã̃ẽ,òè̃ õí̃ð̃ñ̃õ ò̃í̃x̃ẽẽ. Õ̃ãb̃ñ̃ẽð̃ẽ “Õ̃ãí̃ñ̃ã”-ẽ ý̃ á̃ã ãí̃ñ̃õí̃í̃ñ̃ãð̃í̃ẽẽ í̃ẽí̃ãã̃b̃ã̃ ẫã ẫã á̃õç̃õã̃ ñ̃í̃ãã̃ãí̃ẽ á̃í̃b̃ãí̃ãẽ ð̃ãí̃ñ̃ãí̃ãã̃ẽç̃b̃ ããð̃ ãã̃ã̃ã̃ẽ,òè̃ í̃õí̃õí̃ç̃ẽ ò̃í̃ð̃ñ̃õ ò̃í̃x̃ẽẽ ẫã ã̃ẽã̃ãð̃ ð̃ãẽr̃[í̃ẽ Õ̃ãð̃r̃. Í̃ẽç̃í̃í̃ẽ Æ̃ãí̃x̃ãã̃b̃ ẫã ç̃ãí̃í̃í̃ í̃í̃.

Õ̃í̃í̃ẽø̃è̃ í̃õñ̃ò̃ãr̃ẽë̃í̃ĩã: “Á̃í̃ñ̃õí̃í̃ẽ Ñ̃õẽõí̃í̃ Ñ̃ãí̃x̃ãð̃ á̃í̃ í̃ẽð̃ãç̃ãí̃ẽ í̃ãç̃ẽõí̃”.

Õ̃õñ̃ð̃ãã̃ẽ Ä̃ã[è̃ãã̃b̃ (3 ñ̃í̃ãò̃).

Í̃õð̃õãñ̃ãð̃ẽ ò̃ãð̃ç̃õí̃ãẽ [í̃ẽ. Í̃ã̃ð̃í̃ñ̃ẽ ãã̃ã̃ã̃ẽẽ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃. È̃ẽð̃ẽẽã̃ẽ Ä̃í̃ẽð̃ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃ ẫã ç̃ãí̃b̃í̃ãã̃ð̃b̃ ø̃õã̃ãí̃ẽ í̃ãí̃x̃ ãã̃ã̃í̃í̃ẽ à̃ø̃b̃í̃ð̃í̃ ý̃. Õ̃ãñ̃í̃[ã̃õ ẫã á̃ã̃ẽí̃ũãõè̃ ũãç̃ã̃ẽẽ,òè̃ ø̃í̃ẽð̃.

R̃ẽð̃í̃ãò̃ ẫã í̃ãb̃í̃ẽãí̃ãẽ í̃ãí̃õí̃ã[í̃ ãç̃ ũãç̃ã̃ẽ[í̃ẽ Ä̃í̃ẽð̃ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃. Ä̃í̃ẽð̃ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃ — í̃ãð̃õñ̃õẽí̃ í̃ãẽð̃ãã̃ẽ Í̃ẽç̃í̃í̃b̃ ããð̃ ð̃ãí̃ñ̃ãñ̃ãð̃í̃b̃. Í̃ãb̃ẽõí̃í̃õè̃ í̃õð̃õãñ̃ãð̃ ããð̃ á̃í̃ð̃ãẽ ãí̃ñ̃õí̃í̃[í̃ẽ “Õ̃ãí̃ñ̃ã”-ẽ Ä̃í̃ẽð̃ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃.

“Á̃õã̃ã̃ẽð̃í̃í̃b̃ ẫã Õ̃ẽç̃ð̃ð̃í̃í̃” — ãí̃ñ̃õí̃í̃[í̃ẽ ẽø̃r̃b̃. Õ̃ãñ̃ã̃ẽð̃ẽ ãỹñ̃õẽẽ [è̃í̃ãõá̃í̃í̃õ í̃õñ̃õẽí̃í̃í̃í̃ ããð̃ ãí̃ñ̃õí̃í̃.

Ñ̃ã[í̃ẽ Ä̃í̃ẽð̃ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃ ããð̃ ð̃ẽã̃í̃x̃ẽ ãã̃ã̃ã̃ẽ,òè̃ á̃ãb̃ã̃ẽí̃ãẽ ò̃í̃ð̃ñ̃-ò̃í̃x̃ẽẽ.

Í̃ãç̃ẽð̃ã, ò̃ãç̃í̃ẽí̃ ẫã ò̃ãò̃ã̃ã̃ã̃ý̃b̃ ẫã ãñ̃ãð̃[í̃ẽ Õ̃õñ̃ð̃ãã̃.

Í̃ãç̃ãð̃ẽỹè̃ ãü̃ã̃ã̃ẽ,ò: í̃ãç̃ẽð̃ã, ò̃ãç̃í̃ẽí̃ ẫã ò̃ãò̃ã̃ã̃ã̃ý̃b̃ (1 ñ̃í̃ãò̃).

Õ̃í̃í̃ẽø̃è̃ í̃õñ̃ò̃ãr̃ẽë̃í̃ĩã: “Á̃õã̃ã̃ẽð̃í̃í̃b̃ ẫã Õ̃ẽç̃ð̃ð̃í̃í̃”.

Ñabäèè Øaðíçb (5 ñiàò).

Òaðxóiaè [íèè Ñab äà iaðíñè àääàèè ý. Ñaédó ñaè[àò[íè òyèííèè Ñab äà òàññèðè íí äà òàøàèéóèè xà[ííáéíèè ààé. Ñab — óñòíäè uàçàè. Íaçíóíó íóíiàðèxà äà ñaièìèyòò ðaáííèè uàçàèè, òè Ñab. Øèçiaòè Ñab äað èíèèøíóò òàèííóèè uàçàè äà “íayíiàðè uàçàè” óíáíí àèðèðòaiè ý.

Rèðíàò äà iàbíèäíäè uàçàèè “Ýé ñíðáíí”.

“Áóèèñòíí” — àñàðè àðèírèè xà[ííøóíóèè Ñab. Ñíðò äà iàâçý[íè àñíñèè “Áóèèñòíí”. Óíóíèyò äà ííiáíèè iàâçý[íè “Áóèèñòíí” äà “Áýñòíí”. Áaððañèè iàâçýè ààèò áíäè íiàø[íí äað àñàð. Ðèáíxè àrèää[íè èíñíiàðääðíiäè Ñab äað “Áóèèñòíí”. Òà[èèèè [èèíyò[íè “Áaðáâø äà [àxçx éáíè ðñòò”, “Áó áaðíiàð”, “Áað àðèírè àaðáâøíí”. Áað [èèíyò[íè “Áóèèñòíí” èóíiä, áèè ñèðàò[íè íèèè àðèírè èíñíí äað íáðàçè àaðáâø. Òà[èèèè [èèíyò[íè “Áaðáâøðí çaðòðàòá íâø íiä”, “Bèâðí àýñòá áóá”, “Íiàøí[äà òíèðàè àaðáâøíí”.

Íañíèèè àèää ïaiáò àðèírb äað “Áóèèñòíí”. “Áóèèñòíí” — íaióíiäè íèèè íañðè àääáb. Íarííè ñáíáòè ñaxb äað àñàð.

À[aièyòè àðèíð äà íñíðè Ñab äað òàøàèéóèè iàbíaâèyò äà iàbðèðàòè èíñííb.

Íaçàðèyè àääàè, ò: iàbèóííò äað áíðàè uàçàè (1 ñiàò).

Øííèøè íòñòàrèéíiä: [èèíyò[í àç “Áýñòíí” äà “Áóèèñòíí”.

Xaèíèèääèí Ðóíð (4 ñiàò).

Íòðòàñàðè øàð[è [íè. Íarøè íðèðè íóíòíç Øàíñè Òááðáçb äað çèíiàáñb äà íñíðè Ðóíð. Uàçàè[íè òóáðí áí íarñàèè çèíiä àaðáííèääíè ííè àýñòè ràðèíàø áí òàðàèèòñè Øàíñè Òááðáçb ýçxá èaðáaiè Íaèéííè Ðóíð.

Íaèèóííò äað áíðàè “Áááííè èaàèð” äà uàçàèè, òè íðèðíiäè øýðáíiáçðí òàðí àèðèðòaiè íí.

“Íañíiàèè iàbíaâb”-è Íaèèaab — àñàðè áóçóðàè òàèñàçb — àðèírèè òañiàáóçb. {èèíyò[íè xarçb äað “Íañíiàèè iàbíaâb”. Òàíñèè äað “Íañíiàâb”.

Rèðíàò, iàbíèäíä äà øàð[è èóuàòè [èèíyò[í àç “Íañíiàâb”.

Øííèøè íòñòàrèéíiä: [èèíyò[í àç “Íañíiàâb” èíðèðíiáí, äà ñaèí[àèèè ñýçáíðíí.

Óáàèè Çíèíí (3 ñiàò).

{aετ äà òàbíèèyòè àääàèè Óáàèè Çíèíí. Óáàèè øíèð äà íaèèñaiäè òááííí. Íaèèóííò äað áíðàè íñíðè íaçíèè Óáàèè Çíèíí.

Íñíðè íañðèè Óáàèè Çíèíí. “Àðèír-óè-àøðíð” äà à[aièyòè àðèírb-òaðáèyàèè íí.

{axβí, òè Óáàèè. Íí[èyòè èxòèííb áíøòaiè [àxàè, òè ý. “Ðèñíèàè àèèèóíí” äà ñíðòè íí. Ñíiàááñb, ðááííb, èaççàòááðøèè [èèíy[íè ðèñíèà äà äað íí[í iàâðèàè [àxáò òaiàñðòð ràðíð àèðèðòaiè èíðò èèðáíð, àbííèó àðáíðè à[èè òááàr[íè áóííáóíè xarçèyò. Íaçàíiàòè áóçab, íðàðyðb, òèñrò òáñíä, çóèíó çíèèíb äað èí [èèíy[í. Òañàèðè [aετè ràøóííiäè iàðáóíí äað òáírèàè íáøáí, íè øàðèàò äað [èèíy[í.

Rèðíàò äà iàbíèäíäè [èèíy[íè “{áx íóðuá àç èaèèàè çèðàèòáð íañò”, “Ñà[á äað èýçà áíøáá”, “Xaíçááðí íááóðááíä” äà uàèðà. {áíí[áíäèè [èèíyò[íè Óáàèè áí èàðèðà[íè xarçb.

Ìàìçíóíàè “Ìóóó Æóðáá”. Ìàçíóí àà uíyè àñàð. Õèñèàò[ìè Æóðáá àà Ìóó. Ìàçàììàòè ðèñèàòè ðèðááááðèð çyðíáàðèè Æóðáá. Òàðñíí÷àèb, ðóóíìáááyð, ìàυðóðèè Ìóó. Ðíáèòàè àíñòíí áí àíñáà[ìè çàììè ìáèñáíáà.

Õíèòè ìóñòàñèéíá: [èèíyò[í àç “Ðèñíèàè àèèéóøí”.

Êàììè Õóçàíáð (3 ñíàò).

Çèíááàèíìàè øíèð. Ìáðíñè ááááð.

Òàñáèðè èøró ìó[áááàò àà çááíáè[ìè éíñí áàð àøyíðè èèðèèèè Êàììè. Ìáçyð[ìè øèèyòè èxòèìb àà ,àè Æàòàì áàð øáðð[ìè øíèð.

Õñèóáè ìèáíðèøíðè Êàììè.

Rèðíàòè èóíááíè, øàð[è èóúàò, ìáyíèáíá àà òà[[èèèè ùàçàè[ìè “Æèè ìóçèè èyè xóíí...”, “Ìíáá áàðóíè àèè ùàìàò...”, “...ðáá éí áàðàè àèèó...”.

À[àìèyòè ýxóàè,òè Êàììè.

Ìáçàðèyè ááááè,ò: ñáíáò[ìè лавзб ва ìáyíááð (1 ñíàò).

Õíèòè ìóñòàñèéíá: ùàçàè[[ìè Êàììè èìòèðíááí áí ñáèí[àèèè ñyçáíð.

{íòèçè Õáðíçb (4 ñíàò).

Øàð[è [ìè àà ìáðíñè ááááèè {íòèç.

{íòèç — áóçóðáðàðèí øíèðè ùàçàèñáðí. Æáñáy áóááíè áíèðàè ìáçyíòè ùàçàèè,òè {íòèç.

Øèèyò àç çàììíá, òáíçèàè çí[èáíí, àñèáá[ìè ðèíáèáó íçíááíáøb, äyñòèáò ðàòíñàò, ìáèèáó ìáèyèíðb áàð ùàçàèè,òè {íòèç.

Õñóóðíááíáèè ùàçàè[ìè {íòèç àà ìóñòàñèèyòè ááèò[ìè ñí. Æíñèòà[ìè òàñáèðè ááááð áàð ùàçàèè,òè.

Rèðíàò, ìáyíèáíá, øàð[è èáèèèà[ìè áóøáíðòà[ìè ùàçàè[ìè “Ñèíá ñèííèèè áàðá àñò...”, “Éí ÷b øyðáñò, èè áàð áááðè Ráíáð ìáéíáí”, “Áè, òí áóè ááðàòóííáíó...” àà ùáèðà. Øàèè[ìè àèááðè øáððb áàð ýxóàè,òè {íòèç.

Øy[ðàòè xà[ííèè {íòèç.

Õíèòè ìóñòàñèéíá: Аьлохон Æðñá[çíá “{íòèçííá”.

ÀÄÄÄÈÈÒÈ ÝÇÁÄÊ

Эходиёти да[онакии халг ва èäáíðè[ìè ðàòòèè ðóðèb (2 ñíàò).

Доираи мавзӯъ ва жанр[ои адабиёти да[онакии халги ўзбек. Робита ва муштаракии эходиёти да[онакии халг[ои тохик ва ўзбек. Асотир ва афсона[о. Зарбулмасал ва магол[о. Латифа[о. Суруд[ои мавсимб. {амо[ангии дoston[ои силсилаи «Гўрўилб» дар байни тохикон ва ўзбек[о.

Ðñóò Õíñ {íxèá àà асари ў “Rótááúó áèèèá” (“Èèèè ááðòíáàðáíáà”). Ìáèóíò áàð áíðàè ìáèèèè. Ìí[èyòè èxòèìb-ñè,çb, [órórb àà àðèíçèè àñàð. Æà “Øí[ííá”, “Ríáóñííá”, “Ñè,ñàòííá” øááí[àò áíøòáíè àñàð.

ÀÄÄÄÈÈÒÈ XÀÇÍ

Ìó[àìáà Êráíè (2 ñíàò).

Ìáèóíò áàð áíðàè [аёт àà ýxóàè,òè øíèð. Ìó[àìáà Êráíè — øíèðè áóçóðáè [èíáó Ìíèèñòíí.

Ìààçÿ̆ àà íóíáàðèxàè àøʒíðè øíèð. Òà[èèèè øåʒð[íè “Íáíáè áíç áí áà÷-àè ðåø”, “Øí[èí àà Íí[b”.

Òaðáííóíè Ààðáí, íçíáb, äÿñòèʒ ààðíáàðb, [óø,ðèʒ çèðàèb ààð èí øåʒð[í.

Òà[èèèè øåʒðè “Àç ðíáè ãàðíí ðåç”. Íàçíóíè uíÿáèè øåʒð. Íèñáàðè èñòèèíáàðíè àxíááb ðááííá øóááíè róááàè ðèíáèè øåʒð. Íaðáóíè xàðíáèááí íèèèàðàøðí àà íçíáèʒ èñòèèèèè ààʒáàð èàðááíè øíèð. À[àíèÿòè àøʒíðè Èíáíè ààð çáííè íí.

Íàçàðèÿè àáááè,ð: íàʒèóíò ààð áíðàè èèðèèà. (1 ñíàð)

Xàíʒè ñíàðíí:

Áàðíè ñíÿçèøè àñàð[í — 54 ñíàð.

Áàðíè èíð[íè ðàòʒ — 10 ñíàð.

Áàðíè òàèðíð — 4 ñíàð.

Íàðí[í áàðíè àç ,ä èàðááí:

Ñóðóáè “{áííà ÿøò” àç “Àááñòí”.

Ááÿøàèòðè Ààèðb. Íð÷-à[í àç “Íòàðèíííà”.

Ááÿáááòèè ðÿáàèb. “Òí xá[íí áóá...”, “Áÿè xÿè Ìÿèè, í íÿá [àíà”, “Øèèíÿò àç íèðb”.

Ááóèíèè Òèðáááçb. “Áóòòíð áíáàð ðèðáá” àç “Øí[ííà”. Íð÷-à[í àç áíñòí[íè xóáíáíáè “Øí[ííà” áí ñàèí[áèè ñíÿçáíð.

Ááÿàèb èáíè Ñèíí. Рубои[o.

Óíàðè Òáè,í. Ðóáíè,ò àç ðÿè èíðèðíáè ñíÿçáíð.

Ííèðè Òòñðáá. “Ààð [àññè èàøíáàðçíí”.

Íèçíèè Àáíxááb. “Íóèíèáíáè Òòñðáá áí Òàð[íá”.

Ñàʒàèè Øàðíçb. “Áèè ðóøáÿè”, “Ýè ñíðáíí”.

Èáíèè Òóxáíáb. “Áèè íóíèè èÿè xóííí...”, “Íáá ààðóíè àèè uàíàð”.

{íðèçè Øàðíçb. “Ààðàðèè äÿñòè áéíøíí”, “Èí ÷b øÿðáñò, èè ààð áááðè Òáíàð íááéíáí”.

Íó[áííáá Èíáíè. “Àç ðíáè ãàðíí ðåç”.

Àñàð[í áàðíè ðíèøè áàðóí àç ñèíó:

Àà,çè ðóáíí,ò àà áóááèðè[í.

“×íð ààðááø”.

“Àááñòí”.

Ááóèíèè Òèðáááçb. Áíñòí[í àç “Øí[ííà”.

{èèíÿò àà ðèáíÿò[íè xàʒʒ ààð áíðàè Èáíè Ñèíí.

Ðáñóè {íáèçíáá. “Áÿè xÿè Ìÿèè,í”.

Ííèðè Òèñðáá. “Ñàòàðíííà”.

Íèçíèè Àðÿçèè Ñáíàðíááb. “×à[íð íàííèà”.

Óíñòóóèíáíèè Èáéèíáóñ. “Òíáóñííà”.

Íèçíèè Àáíxááb. “Áíñòíè Ñóèòíí Ñáíxàð áí íèðàçáíè íàçèóí” àç “Òáíñá”.

Àíèð Òòñðááè Áá[èááb. “Áóááèðíí àà Òèçððíí”.

Ñàʒàèè Øàðíçb. “Áÿñòíí”, “Áóèèñòíí”.

Xàèíèèááèí Ðóíb. {èèíÿò[í àç “Íáñíááb” áí ñàèí[áèè ñíÿçáíð.

Óááéè Çíèííb. “Ðèñíèèè àèèèóóí”.

Àʒèíðíí Áðñà[çíá. “{íðèçííà”.

Òàèááíðè àñíçb áà áííèøó íà[íðàðè ðííáíááííè ñèíóè VII

Äíēōñŷçíí áíŷü äííáíä:

- iàoiè añàðè áääáb, òñoñoñeyò[iè áääáèè añàðè íoñoàrèè òííääóóää, iàññáè iááèñáíää, ñóæàò äà íoíñèáàòè ááéíè[áíäèääðèè íáðàç[iè añàð;
- íí[èŷòè añññèè óíñoð[iè íàçàðèŷè áääáè,ò: aññòíí, [èèîŷü, ííääèèà[iè òóðäè áääáè,òè íoíoiç, íáñðè íoñàxçax, èèðèèà äà uáéðà;
- [áíáíè òà[èèèè añàð[iè áääáb àç íàŷèóííò[iè íàçàðb èñòèòíää áóðää òääíèñòái;
- òàðr èaðää òääíèñòáiè æáið[iè añàðè áääáb;
- íoíñèéáàòè íóæèèèò íèñáàòè íáðàç[iè äàð añàð íòàðèääóóää.

Äíēōñŷçíí áíŷü òääííáíä:

- òàçó áóððí òííááíè iàoi íáéääñòà áí ñàðòà[i òàòòáiè æáiðè íí áí òàèàòóóçè èòíääííè;
- øæèèè iàoiè áääáèèðí æèääð èaðää, ííðí äà òàðñíè òàòòb äà , да[онb [èèîŷü èaðääí;
- íáæèòòáiè èíøí äàð añññè íóèí[èçà[iè òóá íèæè añàð[iè òííääóóää;
- òàðòèá áíááiè íàrøàè ñíäää äà íóðàèèáá íèæè añàðè òííääóóää äà òääñèòè rà[ðáííí[iè íí;
- äàð añññè [àíèí íàrøà[i да[онb äà,í èaðää òääíèñòáiè òèèð äà íáæèòòáiè òàrðèç , èíøí;
- èñòèòíää áóðää òääíèñòái àç “Ôàð[áíäè çááíè òíxèèb”, “Ëóúaòè èíèíè çááíè тохикb”, “Ëóúaòè èñòèèí[iòè áääáè,òøèííçb” äà æèääð èóúaòò äàñòóð[i.

Ëíð[iè ðà[онb ва òàòòb àç äääáè,ò äàðíè ñèíòè VII

Да[онb:

- rèðíàòè òàçó èòíääííèè iàoiè añàðè áääáb;
- òà[èèèèè íóðòàññàðè añàðè íóòíèèääóóää;
- òàðòèá áíááiè ñàáíè[i àç ðŷè iàoiè ñŷðòàòóóää;
- òääñèòèè íáðàç[iè añàðè íóòíèèääóóää;
- íoñí[èáá äàð añññè íàŷèóííòè èèòíáè äàðçb äà áóòòà[iè ñŷçáíð íèæè áæéáíí;
- áà[i áíáái äà añàð[iè íoñoàrèè òííääóóää, òèèí[o äà añàð[iè äàð ñà[ià òáííøí èaðääóóää.

Ëíð[iè òàòòb:

- íáæèòòáiè èíøí àç ðŷè añàðè íóèáííäè äà , ñíð÷àè òííääóóää;
- íáæèòòáiè xááíáè íóèáííäè äà ñàáíè[iè àç xoiéáè íóæèèè áíáääóóää;
- òääñèòèè íáðàç[iè añàð;
 - íáæèòòáiè òàrðèç, èíøí íèæè añàð[iè íoñoàrèè òííääóóää, òèèíó ñíáèòàèè[i.

ÑÈÍÒÈ VIII

(68 ñîà)

Ìóràääèà (1 соат)

Èíýèèîñè áääáèè [а,òè ðàèr äàð äääáè,ò. Àèíràè äääáè,ò áí [а,òè ихтимоб. À[амèýòè äääáè,òè бадеб äàð èíèèøíðè хамбият. Õèñèàðè äà ðóá õîñ äà дарахаè äàèáíàè ìääàíèýòè rääèèè ðàèrè тохик. Èíèèøíðè äääáè,òè бадеб áíááñòà áí мар[ила[оè òàðàrè,òè хамбият. {исñè,òè ватандеств äàð äääáè,òè бадеб. Ìáéáíèø äà èíèèøíðè æáíðó õñèóá[оè áóííáóíè адабв äàð äáððà[оè áóííáóí. Èíýèèñè ñèíèè [амçáíííí äàð äääáè,òè бадеб. Áääáè,òè бадеб áññèòàè áññèèè òàøàèèøèè çááíèè адабв. Õàíñè[оè íóñáàò äà ìáíðèè èíýèèñè áääáèè íóáíí[оè зиндагв äàð äääáè,ò. {arèràòè [а,òè äà [arèràòè бадеб.

Àááóра[монè Хомб (4 соат)

Мар[илаè [а,òè Àááóра[монè Хомб: äáððàè хавонв äà та[сил äàð ìääðáñà; та[силè ìèíááýà äàð Ñàìàðràíà; аç ðóá ìáíóááíè èèí[оè áóí,вв äà àèнв. Хомб — ýèá аç ìáøáí,íè òàðèràòè ìàrøááíàèý. Áàðíè íóèírò áí Хоха А[рорè Валв äà Ñàìàðràíà ñáááíè è. Ýòèèðèè а[èè èèíó áääá äà àðáíáíèè áääèàò ìèñáàò äà Хомб òí ìðèðè òíðàø.

Ìáðíèè áääáèè Хомб äà ñíáèè áóçóððàððèí àñàð[оè è.

Àíáíàèè ðàíñàíáàèñèðè èíèèøíðè áíáá, ìèràíðè ìáñíáàèр áíñòíí[оè ñíðí äà [aðò ðáñíèèääíè Хомб.

Та[лили áíñòííè “Рñóò äà Çóèàèхо”. Ìáíáв, ñóæàò äà га[рáííí[оè ìàðèàçèè áíñòíí. Рñóò — ðáíçè ñíèèè ìàèиáíáàðííà, ðóøахлорв ìáèñèðàтв. Áàð ìáðàçè Çóèàèхо òàхасñóí äáðäèèááíè ñóáíðèèðè äàð ро[è èòrè ñíè. Ìáâràè áíñòííè ìàçèóð äàð äääáè,òè òíðñó тохик.

Áàð ìáèðááèè “Áóèèñòíí”-è Ñááèè ðáýèèèø ðóááíè “Áà[оðèñòíí”.

Ìíáíáв äà òàðrèýòè “Áà[оðèñòíí” аç àñàðè Саъдв äàð ááíáó ááñò, ìááçèв, ìàçíóí äà õñèóá. Ìáñíèè [икояò[оè ахлорв, òáíñèè[о, èàðèðà[оè халгв äàð “Áà[оðèñòíí” Та[лили [икояò[оè “{оðáíè Õíè äà ýòèí”, “Èáæáóí äà ñáíáíòøò”; à[амèýòè òàðáèýвв-àðèírèè èí [икояò[о. Õàøèèèè ìáàèøòáíè èíðè хатгв.

Ìáçàðèýè áääáè,ò: ìáýèóííò äàð áíðàè [икояò äà rèðá, ìááçèв äà uíýè àñàðè бадеб 1 соат.

Àèèøáð Навоб (3 соат)

Хара, íè [a,ò àà àà эходè,òè Àèèøáð Навоб. Àèèøáð Навоб — àñññáóçîðè àáááè,òè íóíòíçè еçááè. Íàáгаè Àèèøáð Навоб áàð àáááè,òè тохик. Íàáçеь àà мундариха, æáíð[оè эходè,òè àáááèè Àèèøáð Навоб.

Àááíí[оè èèðèèèè Àèèøáð Навоб. “Õàçìèí òè íàьонб” àà геññàò[оè íí. Шар[и uàçàèè “Í÷ìááèé ÿðàèíá æáííèèíá íèáííðí èíøèè” àà íóííñèáàòè Àááóра[монè Хомб áà èí uàçàè.

“Àááííè èòнб” àà àøьòè тохикèи Навоб. Навоб — àááííèè[áíáèè бe[òàðèí áíгáíá[оè íáçèè íóíòíçè òíðñó тохик.

“Õàíñà” àà áññòíí[оè íí. Áàð “Õàð[oá àà Øèðèí” èòíáà ,òòàíè àгèáà[оè èíññííàðварб, ме[íàðдестб, æеñòèè ááèèè ðàèг[o.

Тархумаè àññàð[оè Навоб áà çàáííè тохикб.

Шe[ратè хà[оíèè Навоб.

Íáçàðèуè àáááè,ò: íàьèóííò áàð áíðàè áíгáíá àà íàáíварб 1 соат.

{óñàéí Áíèçè Êíøèфб (3 ñíàò).

Øàð[è [íèè àáèá. Íàьèóííò áàð áíðàè ðàьíèèуòè ухоáèè {óñàéí Áíèçè Êíøèфб. Íàáçуè íàíáó àðèí — àñññè ухоáè,òè àáèá. “Áíáíðè Ñó[áèèб”, “Àðèíгè Íу[ñèíб”, “Ðèñíèèèè [íàèèу”, “Õóòóáàòííáè Ñóèòíб” — íàíóíá[íè ðóáè àññàð[íè íàñðèè òíðñó òíхèè.

Ñíòò àà íàçíóíè “Õóòóáàòííáè Ñóèòíб”. Èíгèèíñè àðèíгè [àèèáè èíññíб áàð àññàð. Раáðè òñòíá, ááçèòà àà íóííñèáàòè øíàèðá áí òñòíá. Áàð íàíáè íèøàñòáí, ñóòáí áóòóáí, ñàèí áíááí, àà íà[ííб ðàòòáí àà íà[íí гááóè èàðááí. À[àíèуòè íàíáó áíááðç[íè íàèèñáíáà áàð øàðíèèè èíðуçà.

Íàáçуь àà íóíáàðèхàè “Àхèíгè Íу[ñèíб”. Áàð íí àèñ ,òòàíè íèè[èíàтб, ñàòíáàòó у[ññí, øóхòàò. Áíгáб áóááíè áíááøà[íè ááèá. À[àíèуòè ðàðáèуáб àà уñòáòèèèè àññàð. Õà[èèèè áíá[íè “Áàð [à”, “Áàð áááá”, “Áàð хèááó хà[á”, “Áàð uàèðàò.

Êàííèèááèí Биноб (3 соат)

Шар[и [оèè Биноб. Íàðíñè àáááèè øíèð. Íàáçеь àà мундарихаè íí[o.

Íàñíáàèè “Бe[ðеçó Ба[ðíí”. Ñóæàò àà ðàðçè òñòóòííááíáèè àññàð. Íàáçеь àà мундарихаè uíуáèè áññòíí. Та[лили íàðàç[оè àñññèè àññàð. Áàð íàðàçè Бe[ðеç хамьááñò áàðáèááíè àðèíðè íàøгáááíè ááèá. À[амèуòè ðàðáèувб-àðèíгèè íàñíáвб. Та[лили уèá àç [икояò[оè íí.

Çàèèèááèí Íà[íóàè Восифб (3 соат)

Хара, íè çèíááèè Восифб àà áàáðà[оè íí. Íàðíñè àáááèè íàèèñáíáà.

“Áááíáь-òè-ààгíáь” — íàíóáàè áàðхасòàè àññàðè ,ááíøтб. Õàðèèáè àññàð àà òñèóáè ðàьèèòè íí. Íàáçеь[оè àñññèè “Áááíèь-òè-ààгíáь”: ðàíгèáè øí[oíó [оèèííè çíèè àà íóгñíí[оè хамьиятè ðáíáàèб áàð àññàð. Õàðуèáè èèíó [унар àà íóííñèáàòè Восифб àà íàíуíáááíèè íí. Õèèð[оè íàíáó àðèíгèè íàèèñáíáà ààð “Áááíáь òè ààгíь”. Áàð ñà[èòà[оè íí хой áíáà øóááíè àøьòè íàðíèáíáàè ðóáè Восифб. “Áááíáь òè ààгíь” [ам÷óí ñàð÷àøíáè адабб àà íàáгаè эходè,òè шифо[èè ðàèг áàð íí.

Та[лили iàçíóí àà uíyè [икоя[оè “Бе[çíã àà ñòðàðè Навоб”, “Çè,ðàòè Хомб”, “Ìa[èàáíí Áàèñàèà àà ãeøðèí àèðèèðààíè íí áí ía[èàáíí Íó[амíààè Ìíèíñ”.

“Áàáíã òè ààríã” [ам÷óí iàíóíàè iàñðè àáááèè àñð[оè XV—XVI. Õóñóñèyò[оè àáááèè àñàð. Çàáíí àà òñèóàè àà,í.

Ìàçàðèyè àáááè,ò: iàbèóíò ààð áíðàè ,äáíøðè бадеб 1 соат

Áàäðèäèí {илолб (4 соат)

Ìuíçè òàbòèèyòè e ààð çàííèè Навоб. Íàbòíàííè èходèè øíèð ààð íðèð[оè àñðè XV àà àáááè[оè àñðè XVI ààð àááðàè [укмðíèèè øàéáííè,í. Ñàááá[оè àà ràòè ðàñíèèàà øòááíè {илолб.

Ìàðíñè àáááèè {илолб. {илолб — øíèðè èèðèè àà òñòíàè uàçàè. Ше[рат àà ía[áóáèyòè e ààð àáéíè iàðáóíè тохик ðàí÷óí øíèðè uàçàèñàðí. Та[лили uàçàè[оè хуðàííàè {илолб. Ñàíèèèyòè э[сосíòèè íøèríã, ñíàááã, òàáèèyòè àà ðàáíñ — òóñóñèyòè àñíñèè uàçàè[оè {илолб.

Áíñòíí[оè {илолб. Íàáçè àà мундарихаè íí[о.

“Лайлб àà Махнун” — áíñòííè èørè ííè. Íàçíóíè ióðòàñàð àà òàáñèèèè iàðàç[оè àñíñèè àñàð. Áàð iàðàç[оè Лайлб àà Махнун èðíàà ,òàáíè èørè ííè, ñàáíràòó ààðíáíðè, òñòóáíðè ààð ро[è ðàñèàáí àà íàrñàà. Баbçà òóñóñèyò[оè òàðrèóíàíàè “Лайлб àà Махнун”-è {илолб àç áíñòíí[оè [амííèè øíèðííè áóçàøòà.

Ìàçàðèyè àáááè,ò: iàbèóíò ààð áíðàè ñàíãàòè òàçíà àà iàãràè íí ààð iàçíè ióíòíç 1 соат

Áàáópa[монè Мушфигb (3 соат)

Ìàbèóíò ààð áíðàè [a,ò àà èходè,òè àáéá. Íàáçè àà мундарихаè àñàð[оè Мушфигb. Íàãràè [axà ààð èходè,òè e. Мушфигb — rа[ràííèè èàðèèðà[оè халгb.

Øàbðè “Øàrñèèè iàðíñ” àà мундарихаè uíyáèè íí.

Àrèàà[оè ихтимоб-ýbòèðíçèè øíèð ààð øàbðè “Øèèíyò àç çóèí”.

Òa[èèèí øàbð[оè “Èí ààéðííàðí iàø çàíàí”, “Èí çàííí ðóí iàðèðàí”.

Áàááè,òè àñð[оè XVII — íèíàè ýèóíè àñðè XIX (2 соат)

Õàðàèðàðèñòèèàè àíèðà[оè àáááèè Áóðíðí, Õèrãíà. Èíèèøíò ,òàíè àáááè,òè áóçàáííè тохикèr езбекb. Çè,ã øòááíè iàéè[оè òàñàèðè ðàáèèññb ààð àáááè,òè èí àááð.

Ìàáçè[оè àñíñb àà iàçíóíè uíyáèè àáááè,òè èí àááð: òàírèàè íórñíí[оè хамбиятb, a[áíèè ààçíèèè ðàèrè мe[íàðèàø, òàírèàè a[èè хо[. Èíbèèññ ,òàáíè iàáçè[оè iàçèóð ààð èходè,òè øíèðííè òàðàrèèíàðààðè èí àááð: Áááèè, Ñàéèáí, Õèððàòè Çàðäèçè Ñàíàðrãíãb, Áóèðàñb, {oçèr, Íàbááí.

Ìàbèóíò ààð áíðàè [a, àà òàbòèèyòè èходèè øíèðà[оè áóçàáííàè àááð: Ííàèðà-Ìàéíóíà, Дèèøíàè Áàðíí, Óàáèññb.

Õóñóñèyòè òñèóáá àà çàáííè iàçíè èí àááð.

“Òa[ðíøéá àà àáááè,òè [унарíàíãb. Èíèèøóíè æàíðè ióðàííàñ ààð èí àááð.

Соибн Табрèзb (3 соат)

{асби [ол ва мероси адабии Соиб. Мавгеи иазалиёт ва гасидаи шоир. Дар он ифода ёфтани хислат[ои нахиби инсонb, аз габили поктинатb, илмдестb, инсонпарварb, [агигатнигорb ва иайра[о. Аз хи[ати мавзеь, мазмун

ва мундариха гуногун ва пурдомана будан ва масъала[ои му[ими зиндагиرو дар бар гирифтани эходиёти Соиб. Мавзеъ[ои панду ахлогии шеър[ои шоир дар боби саъю кешиш, ростб ва дурустб, накеи ва накекорб, адлу инсоф, мардумдестб, беозорб, э[сон ва мурувват, [иммат ва хавонмардб, дестб ва рафогат, одоб ва тарзи сухангеб, хоксорб ва уайра[о. Мавгеи санъати хаттотии е. Таъсири эходиёти Соиб ба суханварони аср[ои минбаъда. Та[лили уазал[ои шоир.

Ñàéèäîè Íàñàòb (4 соат)

Çèíàààèííàè Ñàéèäî àà íàðíñè ààààèè е.

Ìààràè уаҷаèè,ò àà íòðàííàñ ààð эходè,òè øìèð. Ààð í[o èíьèèíñ ,òòàíè òàðуèàè èèíò [унар àà ðèñèàò[oè бе[òàðèèè èíñíñ: ме[íàðдестб, íàèèèðòb, ðíñтb.

“Áà[oðè,ò”àà íàçíóíè íòðòàñàðè íí. Ñíòò àà òñèóàè àñàð. Та[лили уíуàèè íàðàç[oè Ìèð÷à àà Øàð. Àèíràíàíàèè í[o áí [a,òè ñè,ñèр ихтиíèè àñðè XVII — çàíííè çèíàààèè øìèð.

Ñàíьàòè бадеб ààð эходè,òè Ñàéèäî. Ìààràè çàðáóèíàñàè àà íàííè[oè халтb ààð àñàð[oè е.

Øààèàòè Áóðíðí (3 соат)

Хара,íè зиндагb àà òàьòèуòè ààààèè Øààèàò. Íóàèèèòíè ñàð÷àøíà[o ààð áíðàè Øààèàò. Øààèàò íàèðààè òñèóàè [индèè íàçí ààð Áóðíðí. Ìàèðààèè øìèðíè íàíàðàíçè Ííààðíóíà[ð àà àøьòè Øààèàò.

Ààáííè èàèíè уаҷаèè,ò àà íàðíñ àóçíøòàíè Øààèàò. Õóñòñèуò[oè øàьð[oè ààè. Íàçíóí[oè èòгb, [àñàè[oèb, ахлогb, òàèñàòb, òàñààáòòb, ихтимоб àà ííàíàè èí[oðí íçóèó ààгèг, íàðàçíè èòíàà èàðààíè øìèð. Íòàðèààíè íàьíè[oè òíçàè øìèðíà, эходи íàðàç[oè íààè øàьðb àà ðààèуè òñèóàè [индb — àñíñè òàðçè уаҷàèñàðíèè Øààèàò. Та[лили уаҷàè[oè “Íàèàðààí èìòè,ç àç ñíààààb”, “Áàè уàèðè øèьèà íàðí ààðí хои àèààð íàñò”, “Çè íàè àèààè íàí...”

Íàçàðèуè ààààè,ò: òñèóàè [индb 1 соат

Ìàèà[oè Ñàíàðràíàb (3 соат)

Ìàьèóííò ààð áíðàè [a,ò àà эходè,òè Ìàèà[oè Ñàíàðràíàb. Íàðíñè ààààèè Ìàèà[o. Òàçèèðàè “Íóçàèèèð òè àñ[oá”. Õóñòñèуò[oè òàçèèðà ààð ñíòò àà òàðçè íàьèóííòàè[b. А[âíè àà íàíóíà[oè íñíðè àñíñàí øìèðííè áó íàðèàçè ààààèè Ííààðíóíà[ð — Áóðíðí àà Ñàíàðràíàðí ðàðí àèðèòòàíè òàçèèðà. À[амèуòè áóçóðàè òàçèèðàè Ìàèà[o [ам÷óí íàíààè уáííà ààðíè ñèçèøè ààààè,òè тохик ààð íèíàè áóрíè àñðè XVII.

Èíьèèíñè ààçьè ихтиíèèè àààð ààð òàçèèðàè Ìàèà[o. Èòíààè àрèàà[oè уьòèðíçèè íóàèèèò ààð òàçèèðà.

Íàçàðèуè ààààè,ò: íàьèóííò ààð áíðàè òàçèèðà 1 соат

Ìèðçí Áàáóííàèèè Áààèè (4 соат)

Çèíàààèííàè Áààèè. Íàðíñè ààààèè е. Òàðуèàè уíу[oè ààíèàòíàðварb, èíñííèдестб, íàьðèòàòíàðварb, àðèíгè íàè, çèààè òàñíòàè àèññb ààð øàьð[oè èèðèèèè øìèð.

íóííñèáàòè øaðñ áà xííáè éíñíñb, ðáíréàè èèèàð[oè хамбиятв ааđ уаçàèè,òè øíèð. Ìáéðáàèè Шо[ин áí øíèðííè íàøèíà ааđ уаçàèñàðíb.

“Áàáíáñ òñ ñáííáñ” áà ðóñóñèÿð[oè æáíðèááø øàèèèè íí. Áí òñèóáè ðàíçèø èèíÿúvñ ðáíréà áà ðàíàñðóð ãàðàèèááíè èèèàð[oè ихтимов áà àðèíré ðàçèèè íàðáóíè áááð. Íááíáàðèè øíèð ааđ éí àñàð. Àèíràíàíáèè [oèññááó áíráà[oè àñàð áà øàðíèòè çàíííè áàèá.

ÀÄÄÁÈËÒÈ ŸÇÁÆÊ Áíáíðà[èì Ìàøðáá (2 соат).

Ñàðíáàèèøòè Ìàøðáá. Ìááçÿñ áà íóíáàðèxàè àøÿíðè Ìàøðáá. Ìíÿðòà øóááíè ýxóàè,òè Ìàøðáá ааđ ááéíè íàðáóíè Ìñè,è Ìàðèàçø ааđ ráðíðè ýxóàè,òè [íòèç, Íááíb, Óóçóèb áà Ááàèè.

Óñóñèÿð[íè uíÿáb-ááááèè уаçàèè,òè Ìàøðáá. Íóííñèáàòè Ìàøðáá áà ááááè,òè ðíxèè áà íáíÿíáááííè íí. Õàññèðè íáçíè Ñàñáb, [áé,í, {íòèç, Ááàèè áà ýxóàè,òè Ìàøðáá.

Ìááráè Ìàøðáá ааđ ááááè,òè íóíòíçè Ÿçááè.

Ìóréìb (2 соат)

Çèíáàèèííáè øíèð. Íóréìb øíèðè èèðèè áà [à-áíèáíð. Õà[èèèè øáñðè “Òáííá-è,í”. Ááð øáñð ðàñáèð, ðòáíè {æтè íàðáóíè íá[íàðèáøè çàíííè çèíáàèè øíèð áà ðáíréà èàðáà øóááíè íðàðÿðb, ðíðíx èàðáà øóááíè íá[íàðèáøíí áç xóíéáè àìèèááðíí. Óñóñèÿðè [àxáè øíèð.

Ìáíçóíáè “Ñà,[àòííà”. Ááð íí éíñèèñ, ðòáíè {æтè ðíráðòàðñíè íàðáóíè áá[íòè Õàðuííà ааđ àñíñè áíráà[í áà xóé[íè íóáéÿí. Óñóñèÿð[íè [àréàòíèáíðííà áà ðáàèÿè [àxáèи àñàð.

Ìááráè Íóréìb ааđ ðáñðèðè ááááè,òè Ÿçááè.

ÀÄÄÁÈËÒÈ XÀ{ÍÍ

Робиндранат Такур (2 соат).

Маълумот дар бораи зиндагиномаи адиб ва мавғеи вай дар адабиёти ха[онб. Доираи мавзӯй ва мундариҳаи осори Такур. Мавғеи романи «{алокат» дар эҳодиёти адиб. Дар асар тасвир ёфтани муборизаи мардуми ме[натв барои ба даст даровардани озодб ва истиглол. Тавсифи симо[ои асосии асар.

Àçèç Íáñèí (2 соат).

Ìàñèóíòè ааđ áíðàè [æт áà ðí[è ýxóàèè Àçèç Íáñèí.

Àçèç Íáñèí — íáàèñáíáàè çáááðááñòè [àxáíèáíðè ðóððè. Ááð àñàð[íè ááè éíñèèñ ãàðàèèááíè èèèàð[íè ííóí,íè áñçí,íè xáñèÿð: íáèðó ðèðáá, áóðÿuáÿb, ááááðèírb áà uáèðà.

Òà[èèèè [èèíÿ[íè “Ááðñè àðèí”, “{áíáèè ðèè”, “Çèíáà áíá èèøááðè àçèç”. Ìááráè Àçèç Íáñèí ааđ ááááè,òè xà[íí.

Xàñè ñíàðí:

Ááðíè ñíÿçèøè àñàð[í — 54 ñíàð.

Ááðíè èíð[íè ðàòtv — 10 ñíàð.

Éíð[íè ðàðmb:

- òàððèá àíàáíè íàrøàè ñíààà àà íóðàééáá àíèð áà íóríèñàè ðèñèàò[íè áó rà[ðàííí àà , ãóðÿ[è rà[ðàííííè àñàðè áàááb;
- íàrèè íóðòàñàðè ðàòtb áí óíñóð[íè òààñèèèè ðèñèàò[íè rà[ðàíííè àñàðè áàááb;
- íààèøðàíè øàð[áí ,ðèè éóuàò íèàè àñàð[íè áàááè,ðè íóíòíç;
- íààèøðàíè éíøí àíèð áà àñàð[íè ñÿðòàøóàà;
- íààèøðàíè éíøí, òàrðèç áà àñàð[íè íóñòàrèéííà àà ááðóí àç ñèíò ðííààøóàà.

ÑÈÍÒÈ IX

(68 síàò)

Àáááè,ти бадеб воситаи ташаккули ру[ияи инсон (1 соат)

Àáááè,ò ñàíãàðè ñóðàí àñò. Íàrííè áàááè,ò ààð òàøàééóèè íàãíààè,ò áà àðèírè éíñíí. Àáááè,ò àíñèòàè òàøàééóèè çààrè çàáíèèèíñ. Àçèòàè áàááè,ðè áàááb. {àáàò[íè íàãíààè, àðèírb áà òàðàéÿàèè ñííðè áàááb.

Àáááè,ò áà òàøàééóèè [èññè,ðè ñíèè. Íñíðè áàááb áà çàáíí. Шинос будани донишомўзон бо таърихи адабиёти тохик ва ўзбек аз эходиёти да[онакии халг ва адабиёти даврони гадим то ибтидои асри XX. Марсад ва вазифа[о аз омўхтани фанни адабиёт дар синфи IX. Дар таълими умумб зинаи хамбастии омўхтани фанни адабиёт будани он.

Адабиёти давраи бедории милл ва маорифпарварб (1 соат).

Таъсири вогеияти сиёсб-ихтимоб ба болоравии [аёти маданб ва адабиёти бадеб. Адабиёти тохик дар ибтидои асри XX. Дар [удуди Туркистон ва аморати Бухоро идома ёфтани адабиёти тохик. Самарганд [амчун маркази адаб. Адабиёти хадид ва хусусият[ои он. Тарииби уояи истиглоли милл дар адабиёти хадидб.

Ñèäèèèè Àçç (2 соат)

Íààràè Áéíb ààð òàøàèèóèè íàñðè íààè òíxèè. Áéíb òñòíàè [èèíÿ, ðáàñò àà ðíàí. “Íàðàè ñòáõÿð” àà àðçèøè ùíÿàèð áàáàèè íí. ×à[ðà[íè àñíñèè ïòàñò. Íàðàçè Ríðb Èñíàò àà àðçèøè áàáàèè íí. Мавгеи повести «Марги судхÿр» дар адабиëти ха[онб.

“...ááíøò[í” àà íààràè ùíÿàèð áàáàèè íí ààð áàáàèè, òè òíxèè. Áírààòè Áóðíðíè ïðèðè àñðè XIX ààð àñàð. Õàñàèðè [àèòè òàáàrà[íè íóðòàèèðè à[íèb ààð àñàð. “...ááíøò[í” - ñàðíààèøèè Áéíb àà çè, è, íè ïðèðè àñðè XIX òíxèè. Àðçèøè ùíÿàb àà áàáàèè “...ááíøò[í”. Ñààèè íéáíðèøè íààèñàíàà.

Õàííèèÿòè èèíèè Áéíb. Áéíb íèèèè áàáàèè, òøèííñ, íó[àrrèrè òàòðèðèè áàáàèè, ò àà çàáííøèííñ. Áéíb òàçèèðàíèáíð: “Íàíóíàè áàáàèè, òè òíxèè” àà íààràè íí ààð òàòðèðèè ðàèrè òíxèè. Áéíb òàòðèðèèáíð, áàáàèè, òøèííñ àà íóíàrrèàè áàáàb.

Áéíb íó[àrrèrè òàòðèðèè áàáàèè, òè ÿçáàè.

Õÿ[ðàòè çà[ííèè Áéíb. Õàðõóíà àà èíðèøíðè ïñíðè ÿ àà çàáíí[íè ðàèr[íè íèàí. Áéíb íààèñàíààè èíñííàðààð, ááíèàòðí[àà [àrøèííñ.

Íàçàðèÿè àüàáè, ò: ìàòèóíò ãàð áíðàè òèí àà òèíèèóíííb ààð áàáàèè, òè áàáàb (1 соат).

Ááóèríñèì Èí[óòb (3 соат).

{àèò àà ÿçòàè, òè øíèð. Íàð[èèà[íè çèíàààb àà ÿçòàè Èí[óòb ààð Ýðíí, Óóðèèÿ àà мамлакати Õÿðààb. Õóñòñèÿò[íè óíóíb àà òàðrèóíàíàè ÿçòàè, òè øíèð ààð èí áàáðà[í.

Èí[óòb øíèðè èèðèè. Ùàçàè àà íààràè íí ààð ÿçòàè, òè øíèð. Àðçèøè ùíÿàb àà áàáàèè ùàçàè[íè “... [àð áó”, “Øàíò àà Íàðáíà” àà “Ràñðè Áíðí”. Àðçèøè èíñííàðààðíàè èí øàòð[í.

Íàð[èèà[íè ÿçòàè, òè Èí[óòb áàòàè [èõðàò àà ðàðòàòè Õÿðààb. Ñè, ñàòè ààrò àà òàòñèðèè íàíðèè íí àà ÿçòàè, òè øíèð. Èí[óòb øíèðè àñíòííàðí. Íààràè ñóðòà ààð ÿçòàè, òè øíèð. Õíxèàè rèñíàòè Èí[óòb.

Íàçàðèÿè àüàáè, ò: ìàòèóíò ãàð áíðàè ðàíçó èèíÿ (1 соат).

Ìèðçí Õóðñóíçíàà (3 соат).

{à, ò àà òàòñèèÿòè àðàèèè øíèð. Íàð[èèà[íè ÿçòàè, òè øíèð. Íààçÿ[íè àñíñèè ÿçòàè, òè ÿ: ïíààð ààòàí, çàí, ñóè[, àÿñòèè ðàèr[í àà ìàríèè íí[o. Ñèèñèèàè øàòð[íè “Rèññàè [éíàóñòíí” àà àðçèøè ùíÿàèð áàáàèè íí.

Õà[èèèè øàòð[íè “Áèèè ïíààð”, “{àíèí èíðèèò” àà “Çàí àààð ïðàø íàíàøóá”.

Íààçÿè øàðrè òíðèèb ààð ÿçòàè, òè øíèð. Турсунзода шоири достонсаро. Áíñòííè “Xííè øèðèí” àà íààràè íí ààð ÿçòàè, òè øíèð. Àðçèøè ùíÿàb àà áàáàèè àñíòíí. Õàðáíóíèè ùíÿè ñóè[ó àÿñòè, òóàøèííñèè ìèèèb àà èñòèrèíèààðíb ààð àñíòíí. Õóðñóíçíàà íóííàèè ñóè[ó àÿñòè. Íàríèè øíèð ààð áàáàèè, ò.

Íàçàðèÿè àüàáè, ò: ñèèñèèàè øàòð[o 1 соат.

Хаèñ Èèðííb (3 соат).

{àèò àà ïñíðè Èèðííb.

Íàñðè Èèðííb. Áàààèèí [èèíÿ[íè íààèñàíàà. Èèðííb øíàèðàè ìàèòààè Áéíb: “Õñòíàè ìàí, ìàèòààè ìàí, òóàè ìàí”. Àðçèøè ìàòíààèè èí àñàð. Íààràè Áéíb ààð

Ïŷŷièi Ràíàò (3 соат).

Зиндагинома ва ро[и эходи Ïŷŷièi Ràíàò.

Доираи íàâçŷŷ íóíààðèxàè ашъори ŷ. Æaíð[í âà íàíóâ[íè àøŷíðè Мŷŷмин Раноат. Ìàrŷiè àíŷòíí ààð ŷxóàè,òè øíèð. «Мавх[ои Днепр», “Ñóðŷøè Ñòàèèíàðàà” âà íавгеи íí ààð ààààè,òè.

Àíŷòíí[íè òàŷðèðèè øíèð. “Ãà[âíðàè Ñèíí”, «Китоб[ои захмин» âà àðçèøè uíŷâèŷ ièèèè íí.

Ìàrŷiè Ïŷŷièi Ràíàò ààð ààààè,òè íóíŷèðè òíxèè.

Òàçèèàèi Íó[àííàèèâ (3 соат).

{aæt âà ŷxóàè,òè ààèá. Ìàâçŷŷ âà íóíààðèxàè àââàèèí í÷âðéó [èèŷŷ[íè íààèŷàíàà. Èíŷèèíŷè íàŷíóè [aætè èíŷíí ààð àŷàð[íè ààèá: òà[èèèè [èèŷŷ[íè “Õè,áíŷè Ííàèð” âà “Ðŷçè ààóíè Óŷòí Írèè”. Ìàâçŷŷ âà uíŷè ŷíààŷòè “Íààíŷè èŷ[íà”.

Àðçèøè uíŷâŷ âà ààààèè ðííàíè “Íàèàòàè èóíxàèŷ”. Rà[ðàííííè íóŷààò âà íàíóèè ðííàí. Ííààŷò[íè “Øí[èè ÷íí”, “Ãàðòà” âà ï[èŷòè íí[í.

Мавгеи Фазлиддин Му[аммадиев дар адабиети муосири тохик.

Íàçàðèŷè ààààè,òè: íàŷèóííò ààð áíðàè æàíŷè í÷âðè (1 соат).

Ëìèr Øàðàèb (3 соат).

{aæt âà ŷxóàè,òè Ëìèr. Àââàèèí øàŷð[íè øíèð âà àðçèøè íí[í. Ìàâràè uàçàè, ðóáíŷ âà àóáàèòò ààð ŷxóàè,òè Ëìèr.

Ìàâçŷè ŷíààð âà ààòàí ààð øàŷðè Лоиг. Íí[èŷòè àøŷíðè ààð íàâçŷè òàŷðèðò íààèøòàè Ëìèr. Uíŷè ŷèèŷèèàè øàŷð[íè “Èè[íí àç “Øí[ííà”, «Со[ил[о» ва «Хоми Хайём».

Íí[èŷò âà íàrŷiè “Ííààðíííà”-è Ëìèr.

Лоиг ва шеъри нав.

Ìàrŷiè Ëìèr ààð ààààè,òè íóíŷèðè òíxèè.

Íàçàðèŷè ààààè,òè: íàŷèóííò ààð áíðàè èóòòè ŷòòàí 1 соат.

Èðóí Èe[çíä (2 соат)

{a,ò âà эходè,òè ààèá. Óàŷòèèŷòè ààààèàøðí áí íààèøòàíè [икоя[оè [axâŷ øòðèŷ èàðààíè íààèŷàíàà. Ìàâçòŷ âà uíŷè àââàèèí [икоя[оè e. Ííààŷòè “Èèíè Óóííð” âà èíŷèèíŷè íàŷíààè,òè íóíŷèðíí ààð íí. Óàŷàèðè íàŷŷàèà[оè íàèòààó íàíðèð, óŷòè[оè òàŷèè, ро[[оè òàðàèŷè èèààèíí ààð ŷíààŷò. Rèŷŷàè “Ëè ðèçè ààðíç, ðèçè àèŷ,ð ààðíç”. Íàðàçè Айнб ààð èí ŷíààŷò.

Ðííàíè “{ам èe[è ààèàíä, [ам øa[ðè àçèí”, íàâçèŷ âà uíŷè íí.

Èèòàèè “Тохикíè èíðèçŷ” âà íàŷŷàèà[оè àðèíŷè íóíŷèðíí.

Íàçàðèŷè ààààè,òè: íàŷèóííò ààð áíðàè ðííàíè ŷŷèðíèíàŷ 1 соат.

Áíçíð Ñíàèð (2 соат)

Çèíàààèííàè øíèð. Ро[è эходèè e. Ìàâçèŷ âà uíŷâè àââàèèí øàŷð[оè e. Àðçèø[оè миллб âà ðóàøèíŷèè миллб ààð эходè,òè Áíçíð Ñíàèð. Мо[иятè

òàòðèxb àà ихтииёе ашьоде ааò иааçeе òàòðèò íààèøòàè øìèð. Àøòìде ààòàíàеñòíàи е.

Øåòде òàñàèðb àà ìàòìе íí ааò эходе,àè øìèð. Æàíð[oè ìñíð àà ñààèе øìèðеè Áíçìð.

Ìàòìе øìèð ааò ààààе,òè íóíñеðе тохик.

Гулрухсор Њафиева (2 соат)

Çèíàààèííàè øìèða. Po[e эходее е. Íàаçeь àà uíyè ààààèèí øåòð[oè е. Àðçеø[oè миллb àà ðòäøèíñеè миллb ааò эходе,òè Гулрухсор. Àøòори ààòàíàеñòíà ва [унари шоирагии е. Мавзеь ва сабки нигориши эходиети шоира.

Ìàòìе Гулрухсор ааò ààààе,òè íóíñеðе тохик.

Њàòòìð Õóðñóí (2 соат).

{æт àà ýçoàе,òè íààеñàíàà. Íàаçyь àà íóíààðèxàè ààààèèí [èèy[íè íààеñàíàà. Òà[èèèè [èèy[íè “Õíñòàíðb”, “Ãøèààñòà” àà “Õíxàíàñò”. Òàñàèðеè rààðе èíñíí ааò èí [èèy[í.

Ìíààñòе “Íàéààíà” àà èíyèèíñе àðèíре íóíñеðííе xàâíí ааò íí. Íí[èyòе íàðàçе rà[ðàíííе àñíñеè ñíààñò Õàð[íà.

“Èàíííе ðòñòàí” àñàðе àðèírb. Õàèреíе íààíèyò àà àðèíре íàèy ааò èí àñàð. Õèðyç rà[ðàíííе àñíñеè àñàð. Íí[èyòе реññàè “Íàåyúíà, èè ííààðàí...!”

Íàаçyь àà uíyè ðííàí[íè «Серези як ба[ор» ва «Санг дар бауал». Мавгеи он[o дар адабиети муосир.

АДАБИЁТИ ЎЗБЕК

Ààäøèè Ríàèðb (2 соат).

Маълумот дар бораи наíyíààñííе ààààе,òè yçáàè. {æт àà ýçoàе,òè ààèà.

Ààààèèí àñàðе íàñðеè íààеñàíàà àà íí[èyòе íí. Àðçеøе òàòðèðb, èxòèíb àà ààààèе ðííàíе “Ëyçгори íçb”. Íàðàç[íè íòñàò àà íàíòеè àñàð. Ñèííе íààíííе èíñííàðààð, ààòíàíð, rà[ðàíííðí ааò íóííàèе çíèèííó ðе,íàðèíðíí àóçíøòàíе ààèà. Èòíààè ðy[è íèèèb ааò àñàð.

Ëííàíе “Èàæàóí àç íà[ðíà” àà íàаçyь íóíààðèxàè íí. Èíyèèíñе íàñyàèàè øàðàð àà ííòñе èíñíí ааò ðííàí. Íàðàç[íè àñàð. Ààäøèè Ríàèðb íààеñàíààè òàòðèðèèàíð. Ìàòìе íààеñàíàà ааò áàèíе ðííàíààñííе òíxèè.

Ààäøèè Íðèfíâ (2 соат).

Çèíàààñb àà ìñíðе øìèð. Ààäøèè Íðèfíâ øìèðе òààíííе yçáàè. Ràààí[íè ààààèèèè øìèðеè y.

Íàаçyь àà íóíààðèxàè àøòìде øìèð. Íàаçyè ííààð-Ààòàí ааò øåòð[oè y.

Íàаçyь àà uíyè àñíòíí[íè “Ëy[è xàííàò” àà “{àèèí àà àxàè”.

Èíyèèíñе íàаçyь[oè ayñòb, ààòàí àà ííààð ааò ýçoàе,òè øìèð. Òà[èèèè øåòð[íè “Ëçáàèó тохик”, “Ëçáàèеñòíí” àà “Çàáííе ííààðb”.

Ìàòìе øìèð ааò ààààе,òè íóíñеðе yçáàè.

Тархумаи шеър[ои Абдулло Орифов ба забони тохикb.

ΑΔΑΒΙΕΤΙ ΧΑ{ΟΗ

Íñàèðè Íñàèðíóð (2 σοατ).

Çèíàààèíñàè ààèá. Õàòíèèÿòè ÿχοαèè Íñàèðíóð àà íóíñèáàòè ÿ áí øåòðè íáà.
Õà[èèèè øåòð][íè “Èóèááá ààð ñàðè íáàx”, “Õííóñá ààð ñàíááíðíí”, “Àç Çà[[íè òí Õàðèáóí”.

Ìààràè Íñàèðíóð ààð àáááè, òè íóíñèðè Èðíí.

Íàçàðèÿè àáááè, ò: ìàòèóíòò ààð áíðàè øåòðè íáà àà ðóñóñèÿòè[íè íí (1 σοατ).

×èíáèç Àéóíàòóíá (2 σοατ).

{æт àà ÿχοαè, òè íáàèñáíáà.

Àáááèèí γισσα[íè ààèá àà àðçèøè ááááèè íí[í. Íñáñòè “Χàìèèà” - γισσαι ишги пок.

Ìáàçÿ àà íóíáàðèxàè ñááñòè[íè “Èèøòèè ñàòáá”, “Íáðóñòèí óñòíá”. Õáñàèðè íóíñèáàòè èíñíí áí òààèàò ààð èí áñàð[í.

Èííáí[íè “Àóðí[àè áÿðííb”, “Rè, ìàò”, “Нишона[ои охират” àà èíòèèíèè íóíñèáàòè óíóíáàøàðb ààð íí[í. Íí[èÿòè èáøòè, ò[íè ááááèè ×èíáèç Αйтматов ààð ìèñíèè Íñáàðíèçèíè — àç “Èèøòèè ñàòáá”, Íáíróðò — àç “Àóðí[àè áÿðííb”, Èèááè — àç “Ñááè àèíá, èè èáá-èááè áà[ð ìááááá” àà Íñáàðáóððá Àéááðà — àç “Риёмат”.

Ìàííèè àñíòèðó àòñáíá[í ààð íáñðè Çíγγíç Αйтматов. Õóñóñèÿòè[íè òíñè ìáñðè ÿ.

Мавгеи Чингиз Αйтматов дар адабиети ха[онб.

Чингиз Αйтматов ва адабиети тохик.

Íàçàðèÿè àáááè, ò: ìàòèóíòò ààð áíðàè òáíòáñòèèèè èèíb àà ááááèb (1 σοατ).

Χàìòè ñíàò[í:

Ààðíè ñÿçèøè áñàð[í — 54 ñíàò.

Ààðíè èíð[íè àíàèb — 12 ñíàò.

Ààðíè òàèðíð — 2 ñíàò.

Íáðí[í ðαοοí àç, ä èáðáαν:

Ñáàðèááèí Àéíb: “Àóèè ñòðð”. «Ин [ама ширинлабон».

Àáóèñíèí Èí[óòb: “” [àð áó”, áóááèòè[í (èíòèðíááí).

Ìèðçí Õóðñóíçíáà: “Àáñòè ìááàð”, “Àèèè ìááàð”, «Зан агар оташ намешуд», ποραε аз достони «Хони ширин».

{ááèá ðñóòb: “Ààòáí”, “Èøèè Ààòáí”.

Ìÿòíèí Ráííàò: “Çááííè ìááàðb”, ñðáá аз áñòòíèè “Ñóðÿøè Ñòàèèíáðáá”.

Èíèr: “Õó ñíáíáè çàíèí òáí[íb, ìááàð”, ду иазал интихобан.

Àááóèèí Íðèñíá. “ÿçááèó òíxèè”, “ÿçááèèñòíí”.

Ààðíè òííèøè ááðóí àç ñèíó:

Ñáàðèááèí Àéíb: “” ááíòò[í”, «Марги судхÿр».

Ìèðçí Õóðñóíçíáà: “Χοíè øèðèí”. Шèÿр[о дар васфи Ватан ва ситоиши зан.

Χáèíè Èèðííb: “Íáí áóíá[áíðáí”.

Ñíðèí Õéóóçíáà: “Íáðàè [íðèç”, “Õèðáááñb”.

Õíòá[Íè, çÿ: «Духтари [амсоя».

Ìÿòíèí Ráííàò: “Àà[áíðàè Ñèíí”.

Òàçèèääèí Íó[áííàèèáá: “Ðýçè ààðíè Óñòí Írèè”, “Íàíííè èý[íá”, “Íàèàòàè èóíχàèb”.

Èìèr: «Куллиёт», “Òàð, àè áàòàð, äðàñ”, «Хонаи дил».

Ñàòòíð Óóðñóí: “Ñèòíðàè èíðáííèóø”, “Èàíííè Ðóñòàí”, “Ñà ðýçè ýè áá[íð”, «Санг дар бауал».

Àááóèèí Ríàèðb: “Ðýçгори íçb”, “Èàæäóí àç íà[ðíá”.

Абдулло Ра[[ор. «Афсона[о аз гузашта».

Абдулло Орифов. «Ихлос».

×èíàèç Àéóíàòíá: “Χαίεèà”, “Íàðóñòèí устод”, “Äóðí[àè áýðííb”, «Риёмат».

Íàíóàè èíð[íè ðàòòb àà шифо[b ас àääáè, ò áàðíè ñèíòè IX

Õííèøè èóíááííèè àñàðè áääááb ва íðàá áàðíè аз ,ä èàðááí.

Таðòèá áíááíè íàгшàè ñíááà àà íóðàèèáá ас ðýè íàгèè ðàòòb àà àà[ííèè ðííáíáà.

Èíóí дар асоси нагшаи аз хониби худи донишомӯз тартибдодашуда.

Íààèøòáíè òàгðèç áàð áíðàè àñàðè íóñòàгèèíá ðííáàøóáà.

Ààð асоси асар[ои хондашуда дар íàáçýè «Èñòèгèíèè Ватан» ðáðáðàò íààèøòáí.

Òà[èèèè áääáè, òøíííèè ýè øáъð, [икоя, достон, роман è драíма.

Òàèááíð áà áííèø, малака ва íà[íðàòè ðííáíáááí

Õííáíáááíí áíýä áííáíá:

• áàçъèýò[íè ðàъðèðèè èíèèøíòè áääáè, ò, ðàííðè[íè úíýáb àà æáíðó íàíóá[íè íí;

• íàð[èèà[íè àñíñèè [аёт àà ýχοäè, òè Àéíb;

• íó[èíòàðèí ñáíáá[íè ðàðχóíà[íèèè áàèáííè àèááð;

• ðóñóñèýòè áääáð àà èíъèèíñè íí áàð áääáè, òè áääáá;

• æáíð àà ñíðòè àñàðè áääáá, ðàðгè íáðàç[í;

• àðçèø[íè óíóíèбашари и íáðàç[íè áääáá;

• ðóñóñèýò[íè çááííb àà óñèóáèè àñàðè íàáðèèè òááàххý[.

Õííáíáááíí áíýä ðàáííáíá:

• òà[èèèè øàèèb àà úíýàèè àñàðè áääáá;

• íóàéýí èàðááíè æáíðè àñàð;

• áàðèèè íàñъàèá[íè àñíñèè áàð àñàðè áääáá èíъèèíñèøóáà;

• íóàéýí íàíóááíè ðèñèàòó ðàðàèòàðè гà[ðáííí;

• íóàéýí èàðááíи íàáгàè óíñòð[íè ñóæáò àà òàñàèð[íè áääáá áàð øàèèèèèèè àñàð;

• íóñòàгèèíá àà, í èàðááíи áíááøà[òè ðóá ðàð áíðàè àñàðè áääáá;

• íóàéýí èàðáà ðàáííèñòáíи χóñóñèýò[íè æáíðb àà óñèóáèè àñàð;

• úíýè àñàð àà ñèòàò[íè гà[ðáííííè ííðí íóàéýí íàíóááí;

• áíèð áà èí, íí àñàðè áääáá áàð èííóðííè èèòíáðíííí áí íàъðçà áàðíáà èàðááí ва è навиштани реферат.